

4/2024

NEJVVŠŠÍ SOUD
ODDĚLENÍ ANALYTIKY
A SROVNÁVACÍHO PRÁVA

BULLETIN

Pravidelný přehled právních novinek se zaměřením na rozhodovací praxi Soudního dvora Evropské unie, Evropského soudu pro lidská práva a zahraničních nejvyšších soudů.

ODDĚLENÍ

Oddělení analytiky a srovnávacího práva Nejvyššího soudu poskytuje odbornou poradenskou činnost pro soudce Nejvyššího soudu, jakož i pro soudce soudů nižších stupňů, v oblasti evropského práva.

SLOŽENÍ

Anna Čermáková
anna.cermakova@nsoud.cz

David Anděl
david.andel@nsoud.cz

Jan Bena
jan.bena@nsoud.cz

Žofie Čermáková
zofie.cermakova@nsoud.cz

Patrik Provazník
patrik.provaznik@nsoud.cz

Jana Zápotocká
jana.zapotocka@nsoud.cz

KONTAKT

 Oddělení analytiky a srovnávacího práva
Nejvyšší soud

 Burešova 20
657 37 Brno

 +420 541 593 480

 international@nsoud.cz

 www.nsoud.cz

SOCIAL

BULLETIN

**VZNIK NEMAJETKOVÉ ÚJMY V SOUVISLOSTI SE ZTRÁTOU
KONTROLY NAD OSOBNÍMI ÚDAJI**
NĚMECKO (STR. 7)

**PORUŠENÍ PRÁVA NA ÚČINNOU PRÁVNÍ OCHRANU V KONTEXTU
ŘÍZENÍ O PŘÍPUSTNOSTI VYDÁNÍ SUICIDÁLNÍHO
STĚŽOVATELE DO TURECKA ZA ÚČELEM
VÝKONU TRESTU**
NĚMECKO (STR. 8)

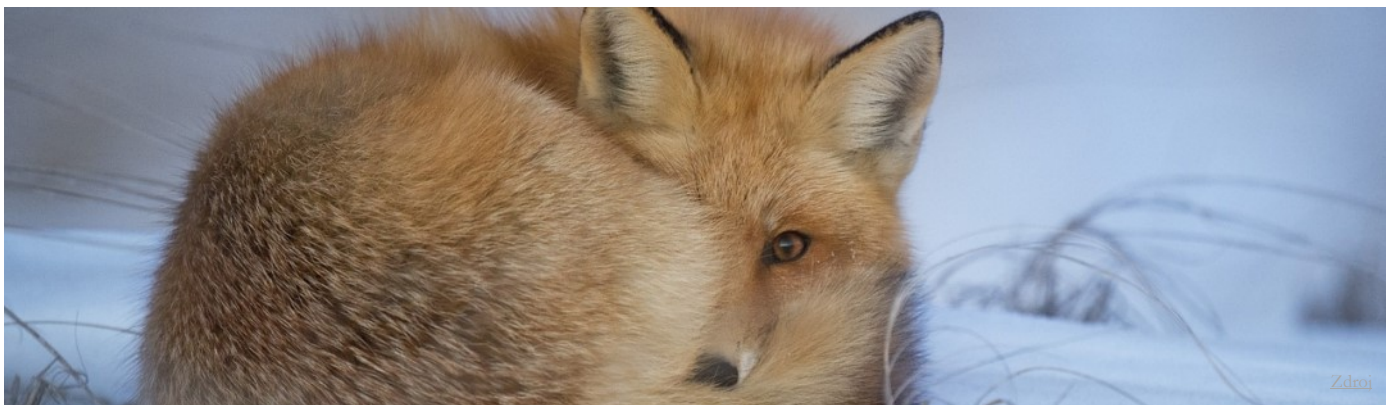
**NEDOSTATEČNÉ VYŠETŘENÍ PODEZŘENÍ Z OBCHODOVÁNÍ
S LIDMI A NEADEKVÁTNÍ PRÁVNÍ KVALIFIKACE
TRESTNÉHO ČINU**
B. B. (STR. 11)

**ZÁSADA PRESUMPCE NEVINY VE VZTAHU K OBSAHU ROZSUDKŮ
V RÁMCI JINÝCH TRESTNÍCH ŘÍZENÍ**
C. O. (STR. 12)

**POVINNOST NEJVVŠŠÍHO SOUDU V RÁMCI ŘÍZENÍ O PŘÍPUŠTĚNÍ
DOVOLÁNÍ POSODIT, ZDA EXISTUJÍ DŮVODY PRO PODÁNÍ
ŽÁDOSTI O ROZHODNUTÍ O PŘEDBĚŽNÉ OTÁZCE**
KUBERA (STR. 18)

**MEZINÁRODNÍ PŘÍSLUŠNOST A ŘÍZENÍ NA NAHRAZENÍ SOUHLASU
ŽALOVANÉHO S VYDÁNÍM VĚCI ZAJIŠTĚNÉ ORGÁNY ČINNÝMI
V TRESTNÍM ŘÍZENÍ Z ÚSCHOVY SOUDU**
MAHÁ (STR. 20)

ÚVODNÍK

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

máme tu pro Vás zimní číslo Bulletinu oddělení analytiky a srovnávacího práva. Jako obvykle Vám přináší anotace zajímavých rozhodnutí vybraných vnitrostátních soudů, Evropského soudu pro lidská práva a Soudního dvora Evropské unie. Naleznete zde rovněž přehled rozhodnutí, která byla publikována ve Výběru rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva pro justiční praxi, či nových rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, která byla přeložena a zveřejněna v databázi Kanceláře vládního zmocněnce Mezi–soudy.cz.

Z rozhodnutí soudů vnitrostátních Vás může zaujmout např. rozsudek německého Spolkového soudního dvora, ve kterém posuzoval, zda i krátkodobá ztráta kontroly nad osobními údaji v důsledku porušení nařízení o ochraně osobních údajů může být sama o sobě považována na nemajetkovou újmu. Dospěl přitom ke kladnému závěru. Do tohoto čísla Bulletinu jsme zařadili též rozhodnutí dalšího německého vrcholného soudu, a to Spolkového ústavního soudu. Ten rozhodoval ve věci týkající se přípustnosti vydání stěžovatele, který se pokusil spáchat sebevraždu, do Turecka. Rozhodl, že nižší soud nedodržel požadavky plynoucí z rozhodovací praxe Evropského soudu pro lidská práva, a shledal tak porušení práva stěžovatele na účinnou právní ochranu.

Rovněž Evropský soud pro lidská práva vydal za poslední dobu řadu podnětných rozhodnutí. Mezi ta zajímavější jistě patří rozsudek ve věci B. B. proti Slovensku, kde rozhodl, že v případech podezření z trestného činu obchodování s lidmi musí vnitrostátní orgány účinně vyšetřovat všechny okolnosti naznačující vykořisťování a zranitelnost obětí. K porušení Úmluvy může dojít i v případě, kdy příslušné orgány sice pachatele odsoudí, ale nesprávně kvalifikují trestný čin, a v důsledku toho uloží nepřiměřeně mírný trest. Dále např. ve věci C. O. proti Německu se zabýval otázkou presumpce nevinny podle čl. 6 odst. 2 Úmluvy ve vztahu k tvrzením vnitrostátních soudů o stěžovatelově trestní odpovědnosti, která byla uvedena v rozsudcích vydaných v jiných trestních řízeních.

V uplynulém období nezhálel ani Soudní dvůr Evropské unie. Za pozornost stojí kupř. rozsudek velkého senátu ve věci KUBERA, kde se zaměřil na výklad čl. 267 třetího pododstavce Smlouvy o fungování Evropské unie. Zde odpověděl kladně na otázku, zda návrh účastníka řízení na podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce zakládá nejvyššímu vnitrostátnímu soudu povinnost tuto předložit i ve fázi řízení, ve které se posuzuje pouze přípustnost dovolání. Milovníky mezinárodního práva soukromého pak může zaujmout rozsudek ve věci Mahá, kde Soudní dvůr rozhodl, že řízení o žalobě na nahrazení souhlasu žalovaného podané v souvislosti s žádostí o vydání věci z úschovy soudu, která byla zajištěna v rámci trestního řízení, nespadá pod pojem „věci občanské a obchodní“ podle čl. 1 odst. 1 nařízení Brusel I bis.

Příjemné čtení Vám přeje

redakce Bulletinu

V případě zájmu o pravidelné zasílání našeho Bulletinu se na nás můžete obrátit prostřednictvím e-mailu international@nsoud.cz.

Informace o ochraně osobních údajů naleznete na stránkách **Nejvyššího soudu**.

OBSAH

VÝBĚR ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA PRO JUSTIČNÍ PRAXI	... 4
--	-------

ROZSUDKY EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA PROTI ČESKÉ REPUBLICE	... 5
---	-------

MEZINÁRODNÍ NEWSLETTER FRANCOUZSKÉHO KASAČNÍHO SOUDU 3/2024	... 6
--	-------

JUDIKATURA EVROPSKÝCH VRCHOLNÝCH SOUDŮ

Německo: <i>Vznik nemajetkové újmy v souvislosti se ztrátou kontroly nad osobními údaji</i>	... 7
---	-------

Německo: <i>Porušení práva na účinnou právní ochranu v kontextu řízení o přípustnosti vydání suicidálního stěžovatele do Turecka za účelem výkonu trestu</i>	... 8
--	-------

Spojené království: <i>Nucení strany k přijetí mimosmluvního plnění v kontextu odvrácení nepříznivých důsledků vyšší moci</i>	... 9
---	-------

JUDIKATURA EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA

B. B.: <i>Nedostatečné vyšetření podezření z obchodování s lidmi a neadekvátní právní kvalifikace trestného činu</i>	... 11
--	--------

C. O.: <i>Zásada presumpce nevinny ve vztahu k obsahu rozsudků v rámci jiných trestních řízení</i>	... 12
--	--------

Fabbi a ostatní: <i>Nerozhodnutí o občanskoprávních nárocích uplatněných v trestním řízení zpravidla nevede k porušení práva na přístup k soudu</i>	... 14
---	--------

Pindo Mulla: <i>Porušení čl. 8 vykládaného ve světle čl. 9 Úmluvy nerespektováním nesouhlasu pacientky s krevní transfúzí v kontextu jejího akutního život ohrožujícího zdravotního stavu</i>	... 15
---	--------

JUDIKATURA SOUDNÍHO DVORA EVROPSKÉ UNIE

KUBERA: <i>Povinnost nejvyššího soudu v rámci řízení o přípuštění dovolání posoudit, zda existují důvody pro podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce</i>	... 18
---	--------

Mahá: <i>Mezinárodní příslušnost a řízení na nabrání souhlasu žalovaného s vydáním věci zajištěné orgány činnými v trestním řízení z úschovy soudu</i>	... 20
--	--------

Real Madrid Club de Fútbol: <i>Zjevné porušení svobody projevu jako limit vzájemné důvěry mezi členskými státy</i>	... 21
--	--------

Verbraucherzentrale Baden-Württemberg: <i>Výpočet slevy z ceny v reklamním letáku na základě nejnižší ceny v posledních třiceti dnech</i>	... 22
---	--------

VÝBĚR ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA PRO JUSTIČNÍ PRAXI

Zdroj

Poslední letošní vydání Výběru rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva pro justiční praxi, č. 4/2024, i tentokrát přichází s překlady podstatných částí významných rozsudků Soudu spolu s autorskými komentáři členů redakční rady Výběru. I tentokrát se můžete těšit na celkem šest překladů, které jsou rovněž volně dostupné na internetových stránkách <https://eslp.nsoud.cz>.

Tak např. v rozsudku ve věci **Bogdan proti Ukrajině** se Soud zabýval problematikou platnosti prohlášení o vzdání se obhájce učiněného podezřelým závislým na návykových látkách, který v daném období trpěl abstinenčními příznaky, přičemž v této otázce dopěl k negativnímu závěru. Dále Soud konstatoval, že uvedený nedostatek v poskytnutí právní pomoci nebyl zhojen ani v dalších fázích řízení, a k porušení čl. 6 odst. 1 a odst. 3 písm. c) Úmluvy tak došlo.

Rozsudek ve věci **D. proti Lotyšsku** nám pro změnu poskytl náhled Soudu na otázky spojené se segregací ve věznicích v rámci neformálního „kastovního“ systému, který byl uplatňován mezi vězni. V tomto případě, kdy byla existence takového systému dokonce mezi vnitrostátními orgány dobře známá a kdy zároveň stěžovatel nebyl obětí přímého fyzického násilí, neměl stěžovatel k dispozici prostředky, jak svou situaci zlepšit. Podle Soudu tak k namítanému porušení čl. 3 Úmluvy došlo.

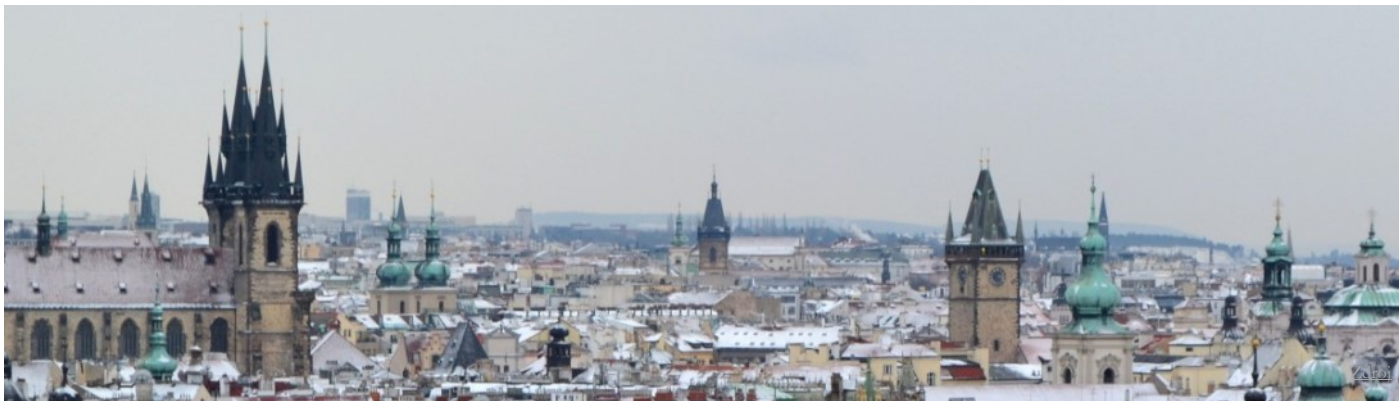
Z oblasti ochrany dětí jako obětí sexuálních deliktů Vás může zaujmout rozsudek ve věci **M. G. proti Litvě**. Zde se Soud zabýval délkou řízení a přiměřeností trestu, který byl pachateli uložen. V této věci byla podstatná zejména právě mírnost trestu uloženého za pokus sexuálního napadení nezletilého, přičemž trest spočíval v podmíněně odloženém trestu odnětí svobody a peněžitém trestu. Rovněž zde tak Soud dospěl k závěru o porušení čl. 3 Úmluvy, a to v jeho procesní části.

Dalším rozsudkem, který se týkal ochrany nezletilých, tentokrát však v kontextu důvodnosti jejich držení v psychiatrických zařízeních, je rozsudek ve věci **V. I. proti Moldavsku**. Zde se stěžovatel potýkal se systémovým nedostatkem podpory pro osoby s mentálním postižením, kdy byl v zásadě umístěn do psychiatrické péče jen proto, že pro něj jako mentálně postiženého (tedy nikoliv nemocného) nebyla k dispozici jiná péče. Rovněž zde k porušení Úmluvy došlo, především pak pokud se jednalo o její čl. 3.

K ochraně obětí sexuálních trestných činů se Soud vrátil i v dalším rozsudku. Ve věci **X. proti Řecku** se Soud zabýval právem oběti trestného činu znásilnění na jeho účinné vyšetřování, a to rovněž v kontextu její ochrany před sekundární viktimizací ze strany orgánů činných v trestním řízení. Také zde k porušení Úmluvy došlo, konkrétně pak v případě namítaných čl. 3 a 8.

Ve věci **Nealon a Hallam proti Spojenému království** se Soud zabýval otázkou, zda zamítnutím žádosti o odškodnění z důvodu justičního omylu došlo k porušení presumpce nevinoty dle čl. 6 odst. 2 Úmluvy. Dospěl k závěru, že v případech otázek nákladů a nároků osob, které byly (dříve) obviněny z trestného činu, na náhradu škody není nutné ani žádoucí trvat na rozlišování mezi tím, zda došlo ke zproštění obžaloby či zastavení trestního stíhání, jak plynulo z jeho dosavadní judikatury. Ve všech případech, bez ohledu na povahu pozdějších souvisejících řízení a bez ohledu na to, zda trestní řízení skončilo zproštěním obžaloby nebo zastavením trestního stíhání, je třeba posoudit, zda rozhodnutí a odůvodnění vnitrostátních soudů nebo jiných orgánů v pozdějších řízeních znamenalo přičítání trestní odpovědnosti jednotlivci. V dané věci dospěl k závěru, že tomu tak nebylo, tudíž porušení čl. 6 odst. 2 Úmluvy neshledal.

ROZSUDKY EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA PROTI ČESKÉ REPUBLICCE

Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Evropským soudem pro lidská práva zpracovává anotace vybraných rozhodnutí Soudu a v některých případech i jejich překlady. Databáze je dostupná na internetových stránkách Mezi–soudy (<https://mezisoudy.cz>). Rozsudky a rozhodnutí jsou kanceláří vládního zmocněnce zpracovávány ve spolupráci s oddělením analytiky a srovnávacího práva Nejvyššího soudu i analytickými útvary Ústavního soudu, Nejvyššího správního soudu a Kanceláře veřejného ochránce práv. Dále uvádíme ty z rozsudků z poslední doby vydaných proti České republice, jejichž překlady či anotace již byly v uvedené databázi zveřejněny.

Prvním z těchto rozhodnutí je **rozsudek ze dne 10. 10. 2024, Machalický proti České republice, č. 42760/16**, který se zaměřil na spletitou problematiku presumpce nevinoty za situace, kdy vnitrostátní soudy nevyhověly stěžovateli v rámci řízení o náhradu škody za trestní stíhání, neboť mu v rámci svého odůvodňování přisuzovaly odpovědnost za spáchání trestné činnosti, i když trestní řízení v jeho případě bylo zastaveno z důvodu promlčení činu. Trestní řízení pro podezření ze spáchání trestného činu podvodu v rámci kauzy „H-system“, kterého se měl dopustit v období let 1993–1994, bylo proti stěžovateli zahájeno v roce 2003. Trestní soud nicméně skutek překvalifikoval na trestný čin porušování povinnosti při správě cizího majetku, kde však promlčecí doba činila pět let, a trestní řízení tak muselo být zastaveno. V roce 2011 uplatnil stěžovatel vůči státu nárok na náhradu škody. Vnitrostátní soudy jeho nároku nepřisvědčily s odkazem na to, že z rozhodnutí trestního soudu plyne, že ačkoliv řízení k vydání odsuzujícího rozsudku nevedlo, nebylo pochyb o tom, že se stěžovatel jednání naplňujícího znaky trestného činu dopustil, byť bylo řízení z důvodu promlčení zastaveno. Evropský soud pro lidská práva se s tímto náhledem neztotožnil. Měl mimo jiné za to, že nebylo možné tvrdit, že by vina stěžovatele byla „zákonným způsobem prokázána“. Dále se zaměřil na otázku, zda civilní soudy stěžovateli při posuzování jeho nároku na náhradu škody trestní odpovědnost přičítaly, či nikoliv. Konstatoval přitom, že tomu tak bylo a že k porušení čl. 6 odst. 2 Úmluvy došlo. Současně však Soud konstatoval, že samotné zamítnutí žádosti o náhradu škody odůvodněné tím, že ze zastavení trestního stíhání z důvodu promlčení nelze dovozovat nezákonnost trestního stíhání, by samo o sobě presumpci nevinoty neporušilo.

Dalším rozsudkem týkajícím se České republiky je **rozsudek ze dne 28. 11. 2024, Veselý proti České republice, č. 12431/22**, ve kterém se Soud zabýval otázkou dostatečné výše náhrady přiznané stěžovateli z důvodu lékařských pochybení v kontextu porušení práva na respektování soukromého života. Stěžovatel v roce 2013 podstoupil lékařské ošetření a operaci a následně se vůči nemocničnímu zařízení domáhal náhrady újmy na zdraví z důvodu pochybení, jejichž vlivem mu měly být způsobeny bolesti, ztížené společenské uplatnění a ztráta na výdělků. Požadoval odškodnění ve výši zhruba 30 260 EUR. Prvostupňový soud jeho žalobě částečně vyhověl. Při určení výše odškodnění za bolest a pooperační komplikace vyšel ze znaleckého posudku, ovšem znalce navrhanou částku zvýšil na dvojnásobek s ohledem na složitější průběh hojení a riziko dalších komplikací (což činilo okolo 1 580 EUR). Odvolací soud však tuto přiznanou částku snížil na znaleckým posudkem původně navrhanou (okolo 790 EUR), když podle názoru tohoto soudu bylo vyšší částku možné přiznat jen ve výjimečných případech bolesti extrémní intenzity. Se svými námitkami stěžovatel neuspěl před Nejvyšším soudem ani před soudem Ústavním. Evropský soud pro lidská práva následně posuzoval právě vyšší přiznaného odškodnění, přičemž konstatoval, že uvedená částka je výrazně nižší než minimální výše náhrady, kterou tento Soud obecně přiznává v případech lékařských pochybení, ve kterých shledá porušení čl. 8 Úmluvy. Tento stav navíc dále prohloubila skutečnost, že dvě třetiny z přiznané náhrady musel stěžovatel zaplatit nemocnici na nákladech řízení před Nejvyšším soudem (zatímco soudy nižší v jeho případě uplatnily osvobození od soudních poplatků). S ohledem na uvedené skutečnosti dospěl Soud k závěru, že v projednávané věci k porušení čl. 8 Úmluvy došlo.

MEZINÁRODNÍ NEWSLETTER FRANCOUZSKÉHO KASAČNÍHO SOUDU 3/2024

[Mezinárodní Newsletter Kasačního soudu \(anglicky\)](#)

[Mezinárodní Newsletter Kasačního soudu \(francouzsky\)](#)

Francouzský Kasační soud vydal v říjnu letošního roku třetí číslo svého mezinárodního Newsletteru, jehož cílem je podpořit soudní dialog a usnadnit výzkum v oblasti srovnávacího práva.

Stejně jako v předchozích dvou vydáních zde opětovně naleznete výběr komentovaných rozhodnutí Kasačního soudu o otázkách společného zájmu přesahujících hranice států. Zaujmut tentokrát může třeba rozhodnutí, v němž se Kasační soud zabýval mezinárodním únosem dítěte za situace, kdy dítě mělo být navráceno do jiného státu, než byl stát jeho původního obvyklého bydliště [1]. V dalším zajímavém rozsudku se Kasační soud zabýval změnou užívání prostor určených k bydlení a pravidly použitelnými pro uložení občanskoprávní pokuty za nedodržení právních předpisů [2].

Součástí tohoto Newsletteru je dále mimo jiné představení francouzského modelu advokátů působících u Kasačního soudu a *Conseil d'État*. Jedná se o právníky z praxe, kteří udržují úzké vztahy se svým soudem a soudci. Jejich vztahy s těmito soudci se řídí hlubokou profesní důvěrou. Praxi vykonávají v postavení státních úředníků. Jsou tak jmenováni ministrem spravedlnosti na konkrétní pozice a jejich počet je regulován. Tito advokáti se specializují na kasační řízení a zastupují účastníky řízení před soudem, což vyžaduje jejich zvláštní a přísnou kvalifikaci, zejména absolvování specializovaného vzdělání a složení zkoušky.

Představeny jsou též vybrané aspekty francouzského práva. V rámci civilního práva je věnována pozornost ekonomickému parazitismu v rámci obchodního práva. V trestním právu pak zajištění odpovídajících podmínek osob držených ve vazbě s ohledem na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva.

Naleznete zde i informaci o databázi, v níž Kasační soud zveřejňuje oficiální překlady svých významných rozhodnutí do anglického jazyka. Newsletter je dostupný zdarma na internetových stránkách Kasačního soudu v anglickém a francouzském jazyce.

Anna Čermáková

[1] Rozhodnutí Kasačního soudu ze dne 10. 7. 2024, dostupné v anglickém jazyce [zde](#) a ve francouzském jazyce [zde](#).

[2] Rozhodnutí Kasačního soudu ze dne 11. 7. 2024, je dostupné v anglickém jazyce [zde](#) a ve francouzském jazyce [zde](#).

JUDIKATURA EVROPSKÝCH VRCHOLNÝCH SOUDŮ

Německo: Spolkový soudní dvůr

Rozsudek ze dne 18. 11. 2024, sp. zn. VI ZR 10/24

Vznik nemajetkové újmy v souvislosti se ztrátou kontroly nad osobními údaji

Úplné znění rozhodnutí

Spolkový soudní dvůr rozhodl, že i krátkodobá ztráta kontroly nad osobními údaji v důsledku porušení nařízení o ochraně osobních údajů [1] (dále jen „nařízení“) může být sama o sobě považována za nemajetkovou újmu, a vrátil případ žalobce, jehož údaje byly neoprávněně zveřejněny na Facebooku, k novému projednání odvolacím soudem. Spolkový soudní dvůr zároveň uvedl, že při výpočtu náhrady újmy by měly být zohledněny citlivost a použití údajů, typ ztráty kontroly a existující psychická újma.

Žalovaná je společností se sídlem v Irsku provozující sociální síť Facebook, která umožňuje uživatelům vytvářet profily a zveřejňovat osobní údaje. Uživatelé mohou nastavit viditelnost svých údajů pomocí nastavení soukromí. Žalobce měl na svém profilu veřejně uvedenou pracovní pozici, ale viditelnost svého telefonního čísla omezil na možnost „pouze já“. Přesto funkce „import kontaktů“ až do září 2019 umožňovala komukoli vyhledat profil uživatele na základě jeho telefonního čísla, i když nebylo veřejně viditelné. Mezi lednem 2018 a zářím 2019 byla tato funkce zneužita třetími stranami k neoprávněnému získávání dat (tzv. scraping). Prostřednictvím zadávání náhodných čísel byla telefonní čísla spojována s uživatelskými profily. Tímto způsobem byla neoprávněně získána a v dubnu 2021 zveřejněna data přibližně 533 milionů uživatelů, včetně údajů žalobce, a to konkrétně jeho telefonního čísla, jména, příjmení, pohlaví, uživatelského ID a pracovní pozice.

Žalobce tvrdil, že žalovaná nezavedla dostatečná bezpečnostní opatření, a obrátil se na soud. Domáhal se náhrady nemajetkové újmy za ztrátu kontroly nad osobními údaji a nepohodlí způsobené nevyžádanými zprávami a telefonáty. Dále požadoval stanovení odpovědnosti žalované za případné budoucí škody spojené se zveřejněním jeho údajů, zákaz dalšího zpracování jeho telefonního čísla bez jeho souhlasu a poskytnutí informací o zpracování jeho

údajů. Soud prvního stupně žalobci částečně vyhověl a přiznal mu náhradu újmy ve výši 250 EUR, avšak ve zbytku žalobu zamítl. Odvolací soud následně rozsudek změnil a žalobu zamítl v plném rozsahu. V odůvodnění uvedl, že samotná ztráta kontroly nad osobními údaji nezakládá nárok na náhradu nemajetkové újmy.

Případem se dále zabýval Spolkový soudní dvůr, který se neztotožnil s názorem odvolacího soudu. Poukázal na judikaturu Soudního dvora Evropské unie, která stanoví, že i krátkodobá ztráta kontroly nad osobními údaji v důsledku porušení nařízení může být sama o sobě považována za nemajetkovou újmu. Není přitom nutné, aby došlo ke konkrétnímu zneužití údajů nebo dalším znatelným negativním důsledkům.

Dovolání žalobce bylo úspěšné i v rozsahu, ve kterém se odvolací soud zabíral jeho návrhy na určení povinnosti k náhradě budoucí majetkové a nemajetkové újmy a na zdržení se zpracování jeho telefonního čísla bez jeho souhlasu. Na rozdíl od názoru odvolacího soudu nechyběl žalobci dle posouzení Spolkovým soudním dvorem potřebný právní zájem na určení povinnosti k náhradě budoucí majetkové i nemajetkové újmy, protože za daných okolností bezpochyby existuje možnost jejího budoucího vzniku. I návrh na zdržení se zpracování telefonního čísla byl shledán dostatečně určitým. Ve zbývajících částech bylo dovolání neúspěšné. V rozsahu, v jakém byl opravný prostředek úspěšný, vrátil Spolkový soudní dvůr věc odvolacímu soudu k novému projednání.

Závěrem se Spolkový soudní dvůr vyjádřil k výpočtu náhrady nemajetkové újmy. Příslušný článek nařízení má pouze kompenzační funkci, nikoli funkci odstrašující nebo sankční. Závažnost či počet porušení proto při výpočtu náhrady nejsou relevantní. Soudy by namísto toho měly zohlednit citlivost dotčených údajů, obvyklý způsob jejich využití, typ a dobu ztráty kontroly, možnost znovuzískání

kontroly a existující psychickou újmu. V předmětném případě Spolkový soudní dvůr navrhl, aby odvolací soud přiznal náhradu ve výši 100 EUR.

Žofie Čermáková

[1] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES.

Zdroj

Německo: Spolkový ústavní soud

Usnesení ze dne 21. 5. 2024, 2 BvR 1694/23

Porušení práva na účinnou právní ochranu v kontextu řízení o přípustnosti vydání suicidálního stěžovatele do Turecka za účelem výkonu trestu

Úplné znění usnesení

Spolkový ústavní soud rozhodl ve věci týkající se přípustnosti vydání stěžovatele do Turecka. Stěžovatel se pokusil spáchat sebevraždu a vrchní zemský soud, rozhodující o přípustnosti stěžovatelova vydání, obdržel vyjádření několika lékařů, kteří stěžovatelovo vydání nedoporučovali a kteří upozorňovali na pravděpodobnost jeho dalšího pokusu o sebevraždu. I přesto však vrchní zemský soud naznal, že stěžovatelovo vydání je přípustné. Spolkový ústavní soud dovedl, že vrchní zemský soud nedodržel požadavky plynoucí z judikatury Evropského soudu pro lidská práva a naznal, že došlo k porušení stěžovatelova práva na účinnou právní ochranu.

Stěžovatel byl tureckými soudy v letech 2015 až 2019 celkem čtyřikrát odsouzen za krádež nebo „kvalifikovanou“ krádež, přičemž mu jimi byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v celkové délce několika let. Turecko požádalo německé úřady v červenci 2022 o vydání stěžovatele za účelem výkonu trestu. Vrchní zemský soud z tohoto důvodu nařídil zadržení stěžovatele, který byl koncem února 2023 vzat do vazby. Před ní se stěžovatel nacházel v nápravném zařízení pro duševně nemocné pachatele (*Maßregelvollzugszentrum*), kam byl umístěn v důsledku odsouzení v jiné věci v Německu. Zde se v lednu 2023 pokusil o sebevraždu, a to tak, že se zapálil, v důsledku čehož utrpěl rozsáhlé popáleniny v horní části těla. V průběhu února až dubna 2023 zaslal stěžovatel německému soudu vyjádření celkem čtyř lékařů. Ti byli toho názoru, že riziko dalšího pokusu o sebevraždu stěžovatele je vysoké, a nedoporučovali jeho vydání. Jeden navíc i konstatoval, že stěžovatel dle něj není schopen převozu. Vrchní zemský soud i přes tato vyjádření lékařů rozhodl, že vydání stěžovatele je přípustné. Sebevražedné sklony stěžovatele podle něj nebyly překážkou pro jeho vydání, těmto lze totiž dle soudu čelit i v Turecku. Vězeňské zařízení, do něhož měl

být stěžovatel v Turecku umístěn, totiž mělo disponovat psychologem.

Stěžovatel se prostřednictvím ústavní stížnosti obrátil na Spolkový ústavní soud. Ten považoval ústavní stížnost týkající se přípustnosti vydání za odůvodněnou a naznal, že došlo k porušení stěžovatelova práva na účinnou právní ochranu. Spolkový ústavní soud připomněl, že v kontextu řízení o přípustnosti vydání osoby toto znamená, že příslušné soudy jsou povinny objasnit skutkové okolnosti významné pro rozhodnutí a dostatečně přezkoumat případné překážky vydání.

Spolkový ústavní soud dále připomněl relevantní judikaturu Evropského soudu pro lidská práva. Ten ve své judikatuře stanovil, že v případech vyhoštění (aplikovatelných i na vydání) osoby může dojít k porušení čl. 3 Úmluvy, pokud jsou dány závažné důvody pro to, že existuje reálné riziko, že dotyčná osoba bude v případě vyhoštění vystavena nelidskému nebo ponižujícímu zacházení, jelikož existuje možnost vážného, rychlého a nezvratného zhoršení zdravotního stavu v důsledku nedostatečných možností léčby a s tím spojeného intenzivního utrpení nebo významného zkrácení očekávané délky života. Dle Evropského soudu pro lidská práva proto vyplývala pro vnitrostátní soudy rozhodující v těchto věcech vlastní povinnost přezkumu a objasnění skutečností. Je na stěžovateli, aby prokázal, že existují závažné důvody domnívat se, že v případě vydání mu skutečně hrozí riziko, že bude vystaven zacházení v rozporu s čl. 3 Úmluvy. V případě poskytnutí těchto důkazů stěžovatelem je však úkolem smluvních států, aby následně pečlivě existující riziko objasnily. Přitom mají vzít v potaz i podmínky v zemi původu, individuální okolnosti, ale také informace z obecných zdrojů či lékařská osvědčení. Evropský soud pro lidská práva se

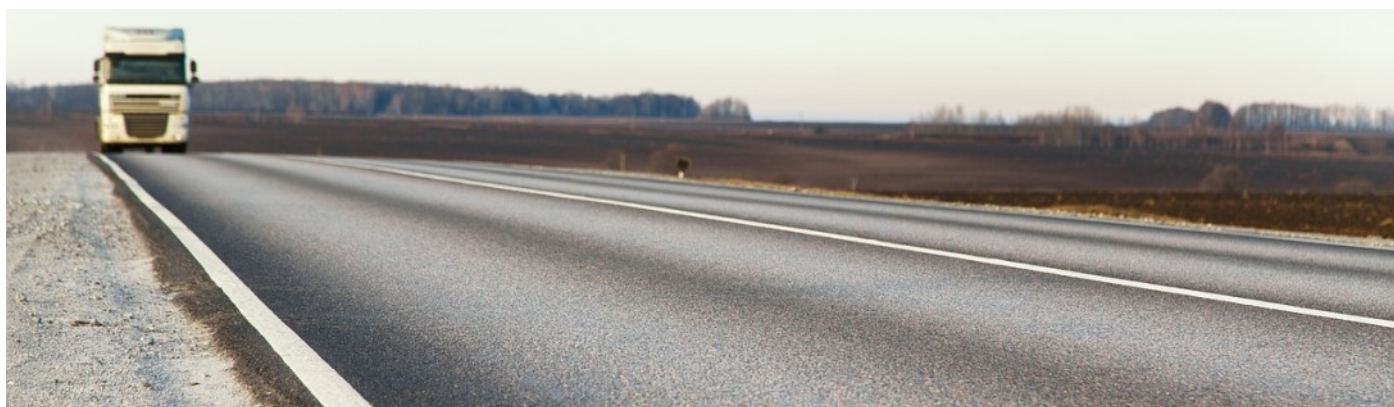

taktéž vyjádřil ke způsobilosti stěžovatele k cestě. V tomto ohledu uvedl, že provedení vydání bez náležitého posouzení rizik v tomto směru může představovat porušení čl. 3 Úmluvy, pokud existují závažné důvody pro nezpůsobilost k cestování z důvodu fyzické nebo duševní nemoci. Takové závažné důvody přitom mohou vyplývat i z lékařských osvědčení či posudků. Posouzení konkrétních rizik spojených s vydáním musí vycházet z aktuálního odborného posouzení zdravotního stavu dotčené osoby, které zohledňuje i podmínky plánovaného předání v konkrétní situaci.

Spolkový ústavní soud následně konstatoval, že tato judikatura Evropského soudu pro lidská práva nebyla vrchním zemským soudem zohledněna. Spolkový ústavní soud se pozastavil nad tím, proč vrchní zemský soud nenařídil provedení znaleckého posudku, přestože toto stěžovatel několikrát navrhoval. Předložená lékařská stanoviska představovala závažné důvody ve smyslu judikatury Evropského soudu pro lidská práva, že v případě uskutečnění vydání existuje reálné riziko opětovného pokusu stěžovatele

o sebevraždě. Spolkový ústavní soud dále poukázal na skutečnost, že více lékařů vyhodnotilo riziko opětovného pokusu stěžovatele o sebevraždě jako vysoké. Spolkový ústavní soud taktéž s ohledem na možnost psychologické péče v předmětném tureckém vězeňském zařízení naznal, že je nejasné, zda je toto dostatečné pro stěžovatelovu adekvátní léčbu. Vzněl též pochybnosti o tom, že by jediný psycholog na celé zařízení měl dostatečnou kapacitu se stěžovateli věnovat. Vrchní zemský soud navíc zcela opominul, že riziko sebevraždy může existovat i v průběhu převozu stěžovatele. Měl alespoň objasnit, zda a jak lze během převozu zajistit předejití dalšímu pokusu o sebevraždě, nebo opatřit znalecký posudek o způsobilosti stěžovatele k převozu a vazbě. Spolkový ústavní soud z těchto důvodů dovedl porušení práva na účinnou právní ochranu, zrušil rozhodnutí vrchního zemského soudu a vrátil mu věc zpět.

Jana Zápotocká

Spojené království: Nejvyšší soud

Rozsudek ze dne 15. 5. 2024, [2024] UKSC 18

Nucení strany k přijetí mimosmluvního plnění v kontextu odvrácení nepříznivých důsledků vyšší moci

Úplné znění rozsudku

Tisková zpráva

Nejvyšší soud Spojeného království rozhodl, že v případě, že smlouva stanoví, že má být za přepravu zboží placeno v amerických dolarech a obsahuje doložku vyšší moci, nemůže strana, která má takto plnit, požadovat po druhé straně přijetí plateb v odlišné měně, aby byly nepříznivé důsledky vyšší moci – díky níž v amerických dolarech platit nemůže – odvráceny, neboť to by znamenalo nutit ji k přijetí plnění, které ve smlouvě nebylo ujednáno.

Nejvyšší soud se zabýval sporem mezi dvěma společnostmi, které v roce 2016 uzavřely smlouvu o přepravě zboží z Guineje na Ukrajinu, jejíž plnění se mělo realizovat v období od roku 2016 do roku 2018. Společnost MUR se zde zavázala zajišťovat měsíčně přepravu bauxitu, za kterou jí měla společnost RTI platit v amerických dolarech. Uvedená smlouva přitom obsahovala doložku vyšší moci, jíž se strana mohla dovolávat jen tehdy, jestliže nepříznivé důsledky vyšší moci nemohly být rozumným úsilím této strany odvráceny.

V roce 2018 byla mateřská společnost RTI sankcionována americkými úřady, vlivem čehož měla RTI potíže s placením ujednaných částek v amerických dolarech. Vlivem této situace společnost MUR uplatnila doložku vyšší moci a dodávky zboží přerušila. RTI nabídla, že bude částky hradit v eurech (s přepočtem na dolary ze strany banky MUR) a současně nahradí ztráty, které by tímto postupem byly způsobeny, což MUR odmítla.

V návaznosti na vzniklou situaci RTI zahájila rozhodčí řízení, ve kterém se rozhodčí orgán ztotožnil s jejím názorem, že druhá strana nemohla doložku vyšší moci použít, neboť nevyužila nabídky rozumné možnosti její nepříznivé následky odvrátit. MUR se následně obrátila na britský soud prvního stupně, který se naopak ztotožnil s jejím názorem, že požadavek rozumného úsilí na odvrácení vyšší moci nezahrnuje přijetí plnění, jež neplyne ze smlouvy. Odlišně druhostupňový soud, na který se obrátila RTI, opět dospěl k opačnému závěru, že přijetím nabídky na alternativní hrazení plateb mohlo dojít k potlačení

nepríznivých účinků vyšší moci. Společnost MUR se následně obrátila na soud Nejvyšší.

Nejvyšší soud poté, co konstatoval, že se jedná o otázku významnou pro obecnou právní praxi, pokračoval s právním posouzením předložené věci. V první řadě připomenul, že doložky vyšší moci souvisejí s překážkami v plnění ze smlouvy. To je třeba chápat jako plnění v souladu s jejími ustanoveními, zatímco opomenutí plnění znamená nejednání v souladu s těmito ustanoveními. „Rozumné úsilí“ k odvrácení vyšší moci tedy musí směřovat k plnění smluvních ustanovení, a nikoliv k jejich nahrazování jinými povinnostmi, které ze smlouvy neplynou.

Soud dále připomenul, že zásada smluvní volnosti se pojí mimo jiné i se svobodou smlouvu neuzavřít, a tedy i nepřijmout mimosmluvní plnění. Při realizaci smlouvy je třeba vycházet z jejího obsahu. V projednávané věci plynulo společnosti MUR právo trvat na finančním plnění v amerických dolarech. Pro uvedený závěr dle Nejvyššího

soudu ostatně svědčily i zásady právní jistoty a předvídatelnosti. V projednávané věci tedy smlouva neobsahovala žádné ustanovení, které by ospravedlňovalo postoj RTI, a rozumné úsilí o odvrácení vyšší moci nevyžadovalo přijetí mimosmluvního plnění ze strany MUR. Rozumné úsilí by mělo směřovat k plnění toho, co bylo ve smlouvě ujednáno, přičemž je to právě samotná smlouva, která určuje meze tohoto úsilí nastavuje.

Naopak postoj navrhovaný RTI ze smlouvy neplynul. V opačném případě by zde vyvstávaly otázky stran právní jistoty, a to mimo jiné i v tom, zda by přijetí mimosmluvního plnění nepředstavovalo možnou újmu pro druhou stranu či zda by skutečně vyústilo v totožný výsledek, jako kdyby podle smlouvy plněno bylo.

Jan Bena

JUDIKATURA EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA

Rozsudek ze dne 24. 10. 2024 ve věci B. B. proti Slovensku, č. 48587/21

Nedostatečné vyšetření podezření z obchodování s lidmi a neadekvátní právní kvalifikace trestného činu

Úplné znění rozhodnutí

Tisková zpráva

Evropský soud pro lidská práva rozhodl, že v případech podezření z trestného činu obchodování s lidmi musí vnitrostátní orgány účinně vyšetřovat všechny okolnosti naznačující vykořisťování a zranitelnost oběti. K porušení Úmluvy může dojít i v případě, kdy příslušné orgány sice pachatele odsoudí, ale nesprávně kvalifikují trestný čin, a v důsledku toho uloží nepřiměřeně mírný trest.

Stěžovatelka, žena romského původu, byla od narození v péči státu a později žila u romské rodiny X. Od raného věku byla vystavena závažným sociálním a ekonomickým problémům, které ji činily zranitelnou. Poté, co byla donucena odejít od rodiny X., ji oslovil pachatel Y., který s ní sjednal, že pojede provozovat prostituci do Velké Británie. Rodina X. měla zprostředkovat jejich seznámení a dostat za doporučení stěžovatelky zaplacené. Stěžovatelka s nabídkou souhlasila, ale jen z toho důvodu, že se nacházela ve zranitelné pozici, a pokud by na nabídku nepřistoupila, stala by se bezdomovkyní. Všechny své výdělky z prostituce pak musela předávat pachateli Y., jenž ji fyzicky i psychicky zneužíval, dával jí omamné látky a nutil ji starat se o jeho domácnost. Po návratu na Slovensko se zapojila do programu na podporu obětí obchodování s lidmi, ale z tohoto programu byla vyloučena, když byl Y. slovenskými orgány obviněn z kuplířství, nikoliv z obchodování s lidmi.

V roce 2012 byla na policii doručena stěžovatelčina výpověď, ve které popsala, co se dělo ve Velké Británii, kde dříve byla označena za možnou oběť obchodování s lidmi. Příslušné orgány na základě její výpovědi zahájily vyšetřování. Hlavní podezřelý Y. byl obviněn z kuplířství, avšak později byl okresním soudem v Humenném, který považoval důkazy za nedostatečné, zproštěn obžaloby. Důvěryhodnost stěžovatelky byla zpochybněna, a to navzdory jejímu duševnímu stavu a okolnostem případu, které naznačovaly systematické zneužívání. Soud vyššího stupně následně případ vrátil k novému projednání. Stěžovatelka opakovaně žádala, aby byl případ posuzován

jako obchodování s lidmi. I přes nové výsledky a předložení důkazů od britských orgánů však zůstalo stíhání omezeno na kuplířství, což bylo potvrzeno i odvolacím soudem, a Y. byl odsouzen k ročnímu podmíněnému trestu odnětí svobody. Na žádost stěžovatelky podala ministryně spravedlnosti dovolání ke slovenskému Nejvyššímu soudu, které bylo shledáno nepřijatelným, protože skutková zjištění nižších soudů nesplňovala právní definici obchodování s lidmi. Stěžovatelka se dále dvakrát obrátila na Ústavní soud, přičemž poprvé byla její stížnost odmítnuta jako předčasná, protože ve stejné době probíhalo řízení před Nejvyšším soudem, a podruhé rozhodl Ústavní soud o nepřijatelnosti stížnosti.

Stěžovatelka před Soudem namítala, že trestný čin byl nesprávně kvalifikován jako kuplířství namísto obchodování s lidmi, což podle ní nebylo v souladu s povinností státních orgánů vést účinné vyšetřování, a mělo mít za následek porušení jejich práv chráněných čl. 4 Úmluvy.

Soud při svém posouzení připomenul, že obchodování s lidmi, ať už na vnitrostátní nebo mezinárodní úrovni, spadá pod čl. 4 Úmluvy, který zakazuje otroctví a nucenou práci. Státy mají povinnost zajistit účinné vyšetřování případů, u nichž existuje důvodné podezření z porušení tohoto ustanovení, a to s cílem zjistit skutkový stav a případně potrestat odpovědné osoby. Soud proto zkoumal, zda v daném případě existovalo věrohodné podezření ze spáchání trestného činu obchodování s lidmi.

Soud dospěl k závěru, že případ vykazoval zjevné znaky obchodování s lidmi, a to zajištění přepravy stěžovatelky do Velké Británie za účelem sexuálního vykořisťování, využití její zranitelné situace a ekonomické závislosti a následného násilného donucování. Přesto slovenské orgány kvalifikovaly jednání pachatele pouze jako kuplířství a uložily nepřiměřeně mírný trest. Vyšetřování se navíc zaměřilo jen na méně závažné okolnosti případu a nevěnovalo dostatečnou pozornost klíčovým důkazům.

Soud podrobil kritice také nečinnost slovenských orgánů v důležitých vyšetřovacích krocích, například v provedení výsledků dalších svědků, členů rodiny zapojených do zprostředkování kontaktu mezi stěžovatelkou a pachatelem a neadekvátní spolupráci se zahraničními orgány. Dále upozornil na průtahy a způsob vyšetřování, který vedl k sekundární viktimizaci stěžovatelky, což bylo zcela v rozporu s požadavkem na citlivé zacházení s oběťmi takových trestných činů.

Soud rovněž poznamenal, že problémem není jen tento konkrétní případ, ale obecná praxe slovenských soudů, které často ukládají pachatelům trestného činu

obchodování s lidmi nepřiměřeně nízké tresty. Tato praxe nejenže neodráží závažnost tohoto jednání, ale zároveň podřívá snahy o účinný boj s obchodováním s lidmi.

Na základě uvedených skutečností Soud konstatoval, že slovenské orgány porušily své pozitivní závazky podle čl. 4 Úmluvy, protože nezajistily účinné vyšetření důvodného podezření na obchodování s lidmi, a přiznal stěžovatelce náhradu nemajetkové újmy ve výši 26 000 EUR.

Žofie Čermáková

Rozsudek ze dne 17. 9. 2024 ve věci C. O. proti Německu, č. 16678/22

Zásada presumpce nevinny ve vztahu k obsahu rozsudků v rámci jiných trestních řízení

Úplné znění rozhodnutí

Evropský soud pro lidská práva se zabýval otázkou presumpce nevinny podle čl. 6 odst. 2 Úmluvy ve vztahu k tvrzením vnitrostátních soudů o stěžovatelově trestní odpovědnosti, která byla uvedena v rozsudcích vydaných v jiných trestních řízeních. Dospěl k závěru, že soudy v rámci zmíněných řízení neposoudily všechny předpoklady trestní odpovědnosti stěžovatele a zdůraznily skutečnost, že v předmětných řízeních není posuzována stěžovatelova vina, tudíž nedošlo k porušení presumpce jeho nevinny podle čl. 6 odst. 2 Úmluvy. Tvrzení o spáchání trestného činu stěžovatelem byla navíc nutná pro posouzení trestní odpovědnosti osob v rámci souběžně probíhajících trestních řízení.

Stěžovatel byl jedním ze skutečných majitelů, akcionářů a po jistou dobu také předsedou dozorčí rady německé soukromé banky (dále označována jako „W-Bank“). W-Bank byla zapojena do rozsáhlého daňového podvodu známého jako „Cum-Ex“ skandál, při němž byly pod falešnou záminkou získány značné částky jako náhrada daně z dividend. Pomocí složitých finančních transakcí žádala banka spolu s dalšími institucemi a osobami o vrácení zmíněné daně, i když ve skutečnosti žádnou daň nezaplátily.

Po odhalení uvedeného podvodu bylo zahájeno přípravné řízení s velkým počtem osob, ze kterého bylo vyloučeno řízení týkající se podvodů W-Bank, jež bylo vedeno proti stěžovateli a devíti dalším osobám, mezi nimiž byli také M. S. a N. D. Ti se doznali ke své účasti na podvodných

transakcích W-Bank, jejich věc tak byla vyloučena ze společného řízení k samostatnému projednání. V rámci tohoto trestního řízení byli M. S. coby spolupachatel a pomocník a N. D. pouze coby pomocník shledáni vinnými z trestného činu zkrácení daně, při kterém měl být stěžovatel jedním z hlavních pachatelů.

Jak soud prvního stupně, tak odvolací soud v písemném rozhodnutí uváděly skutková zjištění o spáchaném trestném činu ve vztahu jak k M. S. a N. D., tak ke stěžovateli, kterého soudy označovaly jako „samostatně stíhanou osobu“. Odkazy na stěžovatele zahrnovaly stěžovatelovu účast na zmíněných trestných činech, která měla obnášet mimo jiné podpis a podání daňového přiznání banky a naplánování získání slevy na dani za účasti dalších osob. Stěžovatel podle soudů zároveň věděl, že daň nebyla vůbec odvedena, že nebyly splněny podmínky pro poskytnutí slevy na dani a že budoucí slevy na dani měly být vypláceny v rozporu s vnitrostátním právem, navíc byl obeznámen s mechanismy „Cum-Ex“ dohod. Obdobně tomu bylo v rámci právního posouzení, kdy se stěžovatel podle soudů podepsáním daňového přiznání banky podílel na trestných činech způsobem, který jej kvalifikoval jako pachatele, jednal plánovaně spolu s dalšími osobami, úmyslně a protiprávně, čímž se dopustil spáchání trestného činu zkrácení daně. K otázce viny a možného právního omylu soudy uvedly, že jí nebylo nutné posuzovat. Ve stejné době odsoudil soud v samostatném řízení za trestný čin zkrácení daně osobu C. S., která byla rovněž spojena s předmětnou kauzou W-Bank. Rozsudek v této věci ob-

sahoval tvrzení, která implikovala účast stěžovatele, opět označovaného jako „samostatně stíhaná osoba“, na činech spáchaných C. S. V neposlední řadě bylo vedeno trestní řízení proti samotnému stěžovateli, které však bylo zastaveno z důvodu, že jeho zdravotní stav trvale vylučoval jeho postavení před soud.

Stěžovatel před Soudem namítal porušení zásady presumpce nevinny podle čl. 6 odst. 2 Úmluvy, jelikož dle jeho názoru mělo ze strany soudů ve výše uvedených rozhodnutích dojít k předčasnému uznání jeho viny.

Ve vztahu k tvrzenému porušení čl. 6 odst. 2 Úmluvy Soud nejprve připomněl, že presumpce nevinny je jedním z prvků práva na spravedlivý proces. Presumpce nevinny tak zakazuje předčasné konstatování viny obviněné osoby, ať už ze strany soudu či jiného veřejného orgánu, dokud není její vina prokázána v souladu s právem. Přestože je třeba důsledně rozlišovat mezi pouhým vyjádřením podezření osoby ze spáchaní trestného činu a jasným vyjádřením, že osoba trestný čin spáchala, i když zatím nebyla odsouzena, je nutné ve vztahu k případnému porušení presumpce nevinny posuzovat okolnosti daného případu a dbát na volbu použitých slov v rozhodnutí. V minulosti totiž Soud ne vždy při nevhodném vyjádření ze strany soudů či jiných orgánů shledal porušení zásady presumpce nevinny.

Co se týče tvrzení v soudních rozhodnutích v rámci souběžně probíhajících trestních řízení proti spoluobviněným, Soud uznal, že v takovém případě může dojít k porušení zásady presumpce nevinny. Dodal však, že ve složitých trestních řízeních týkajících se několika osob, které nelze soudit společně, mohou být odkazy ohledně účasti třetích osob, které jsou souzeny samostatně, nepostradatelné k určení viny osob souzených v předmětných řízeních. Trestní soudy jsou povinny zjistit skutkový stav věci rozhodný pro posouzení trestní odpovědnosti obviněného co nejpresněji a nemohou zjištěné skutečnosti uvádět jako pouhá nařčení nebo podezření. To platí i pro skutečnosti týkající se účasti třetích osob. Pokud je však třeba takové skutečnosti uvést, soudy by se měly vyhnout poskytování více informací, než je nezbytné pro posouzení trestní odpovědnosti těch osob, které jsou obviněny v řízení před nimi.

Ve vztahu k projednávané věci Soud zhodnotil, že rozhodnutí vnitrostátních soudů vyloučit případ M. S. a N. D. k samostatnému projednání bylo v souladu s vnitrostátním právem a nebylo jím porušeno právo na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Následně shrnul, že soudy ve svých rozsudcích podrobně popsaly stěžovatelovy činy a úmysly a zároveň je zkoumaly z právního hlediska. Dospěly k závěru, že stěžovatel svými protiprávními činy naplnil znaky skutkové podstaty, čímž byly naplněny dva ze tří předpokladů trestní odpovědnosti podle vnitrostátního práva.

Soud posoudil, do jaké míry napadená tvrzení v rozhodnutích soudů předčasně vyjadřovala vinu stěžovatele. K tomu připomněl, že by se soudy měly při posouzení trestní odpovědnosti obviněných vyvarovat poskytování

více informací týkajících se účasti třetích osob v jiných řízeních, než kolik je nezbytně nutné k posouzení odpovědnosti spoluobžalovaných. Podle jeho názoru byla zjištění ohledně existence společného plánu, který stěžovatel vymyslel a realizoval spolu s dalšími osobami, a ohledně jeho úmyslného a protiprávního jednání vedoucího ke spáchání trestného činu zkrácení daně nezbytná k tomu, aby soudy dokázaly určit, že se M. S. dopustil trestného činu zkrácení daně jako spolupachatel a že se M. S. a N. D. dopustili účastenství ve formě pomoci ve vztahu k trestnému činu zkrácení daně. Zároveň Soud dodal, že stěžovatel nerozporoval tato tvrzení a ani nenavrhl, jakým způsobem mohly soudy M. S. a N. D. uznat vinnými, aniž by do svého rozhodování zahrnuly napadená tvrzení. Stěžovatel pouze tvrdil, že soudy mohly použít zdrženlivější vyjádření vůči jeho osobě, stejně jako učinily v rozhodnutí proti C. S. Soud však souhlasil s argumentem vlády, podle kterého nebyla tato rozhodnutí srovnatelná, protože C. S. byl na rozdíl od M. S. a N. D. shledán vinným ze zkrácení daně jako jeden z hlavních pachatelů, proto postačovaly méně výrazné odkazy na účast stěžovatele na trestných činech. Soud tak dovodil, že napadená tvrzení nebyla podle vnitrostátního práva zbytečná pro posouzení trestní odpovědnosti M. S. a N. D., bez ohledu na doznání obou pachatelů.

Soud dále poznamenal, že se vnitrostátní soudy vyvarovaly posouzení stěžovatelovy viny, jak je chápána vnitrostátním právem, čímž nepředjímaly jeho trestní odpovědnost. Následně připomněl, že i přes nutnost autonomního výkladu pojmu presumpce nevinny musí být při posuzování tvrzení o případné vině brán v potaz také výklad tohoto pojmu podle vnitrostátního práva. K tomu dodal, že podle dotčeného vnitrostátního práva nelze z trestního řízení, kterého se osoba neúčastnila, vyvozovat žádné závěry o její vině a obviněná osoba je chráněna presumpcí nevinny. Napadená tvrzení tak podle německého trestního práva neměla pro soud závazný účinek.

Jelikož byl navíc stěžovatel soudy označován jako samostatně stíhaná osoba, byla tím zdůrazněna skutečnost, že nebyla posuzována jeho vina, ale trestní odpovědnost obviněných v předmětném řízení. Soud uzavřel, že tvrzení soudů neměla žádný škodlivý vliv na řízení ve věci stěžovatele a soudy svými tvrzeními v řízení proti M. S. a N. D. nepředjímaly vinu stěžovatele. Soudy tak nejednaly v rozporu se zásadou presumpce nevinny, tudíž nedošlo k porušení čl. 6 odst. 2 Úmluvy.

Stěžovatel namítal také porušení jeho práva na respektování soukromého života podle čl. 8 odst. 1 Úmluvy. Údajně totiž v důsledku tvrzení soudů v uvedených rozsudcích musel odstoupit z funkcí ve W-Bank a dalších společnostech, zároveň mu byla odebrána hlasovací práva ve W-Bank a bylo omezeno jeho právo nakládat s jejími akciemi. K tomu Soud jen stručně shrnul, že tvrzeními soudů nebyla porušena presumpce nevinny podle čl. 6 odst. 2, tudíž jimi nemohlo být následně porušeno ani právo na respektování soukromého života podle čl. 8 odst. 1 Úmluvy.

David Anděl

Rozsudek velkého senátu ze dne 24. 9. 2024 ve věci Fabbri a ostatní proti San Marinu, č. 6319/21, 6321/21 a 9227/21

Nerozhodnutí o občanskoprávních nárocích uplatněných v trestním řízení zpravidla nevede k porušení práva na přístup k soudu

Úplné znění rozhodnutí Tisková zpráva

Velký senát adresoval nekonzistentnost dosavadní judikatury Soudu, která se vyvinula v kontextu uplatňování občanskoprávních nároků v trestním řízení, a přistoupil ke sjednocení obecných zásad použitelnosti čl. 6 Úmluvy v jeho občanskoprávní složce na tyto případy. Uzavřel přitom, že nemožnost rozhodnout o občanskoprávním nároku v důsledku zastavení trestního stíhání zpravidla nevede k porušení práva na přístup k soudu, pokud se zastavení zakládá na zákonných důvodech a pokud měl stěžovatel k dispozici alternativní prostředek nápravy umožňující rozhodnout o občanskoprávním nároku, ledaže byla dotčena samotná podstata tohoto práva.

Podstatou nadepsaného rozsudku velkého senátu byly stížnosti namítající porušení práva na přístup k soudu ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy v kontextu uplatňování občanskoprávních nároků v trestním řízení. Společným znakem napadaných řízení byla skutečnost, že v důsledku nečinnosti vnitrostátních orgánů došlo k promlčení trestní odpovědnosti, zastavení trestního stíhání, a tedy neprojednání těchto nároků.

Velký senát na úvod svého posouzení konstatoval, že většina vnitrostátních právních řádů smluvních států umožňuje uplatňovat občanskoprávní nároky v trestním řízení, třebaže Úmluva takovou povinnost neukládá. Poznamenal přitom, že rozhodovací praxe Soudu vygenerovala značné množství judikatury, v níž byly obecné zásady použitelnosti čl. 6 obvykle přizpůsobeny specifikům jednotlivých právních řádů. Proto nejprve přistoupil k objasnění těchto kritérií s cílem vymezit koherentní přístup k aplikaci tohoto ustanovení.

Takový přístup podle Soudu vyžaduje, aby stěžovatelům svědčilo vnitrostátním právem uznané hmotné občanské právo, jako je například právo na náhradu škody či nemajetkové újmy, a procesním právem přiznaná možnost uplatnit je v trestním řízení. Stěžovatelé přitom musí jasně prokázat význam, který přikládají zajištění svého občanského práva, a uplatnit je vhodným způsobem v souladu

s principy vnitrostátního práva. Tak tomu může být, pokud v souladu s vnitrostátním právem podají formální žádost o přiznání postavení „občanskoprávního účastníka“, jako tomu bylo v případech právního rámce San Marina.

Dalším předpokladem použitelnosti čl. 6 je skutečnost, že předmětné občanské právo není aktivně uplatňováno souběžně u jiného soudu nebo o něm již bylo rozhodnuto. V neposlední řadě musí být trestní řízení pro občanské právo určující. Podle Soudu se jedná například o situace, kdy je soudce povinen rozhodnout o občanskoprávním nároku, a to zcela nebo zčásti; pokud má trestní řízení přednost před občanskoprávním řízením buď v tom smyslu, že trestní řízení, v němž stěžovatel uplatňuje občanskoprávní nároky, by skončilo nebo přerušilo již probíhající občanskoprávní řízení (nebo by znemožnilo zahájit a souběžně vést občanskoprávní řízení); nebo v tom smyslu, že rozhodnutí o občanskoprávním nároku je vázáno závěry trestního řízení.

Při promítnutí těchto obecných zásad na okolnosti podaných stížností Soud konstatoval, že v případě prvního stěžovatele a druhé stěžovatelky nedošlo k získání formálního postavení „občanskoprávního účastníka“, neboť vnitrostátním právem požadovanou formální žádost nepodali, pouze si vyhradili právo připojit se k případnému řízení. Tímto podle Soudu neprokázali význam přikládaný svým občanským právům, a proto nebylo možné použít čl. 6 Úmluvy v jeho občanskoprávní složce. Jejich stížnosti byly proto prohlášeny za neslučitelné *ratione materiae* s ustanoveními Úmluvy, a tudíž za nepřijatelné. Oproti tomu ve vztahu ke třetímu stěžovateli byly veškeré výše identifikované předpoklady použitelnosti čl. 6 Úmluvy naplněny, a proto Soud v rámci meritorního posouzení přistoupil k objasnění, jaký přístup zaujmout v případě stížností na porušení práva na přístup k soudu v takovém kontextu.

Velký senát dospěl k závěru, že zastavení trestního stíhání, mající za následek nemožnost rozhodnout o občanskoprávním nároku, zpravidla nevede k porušení práva na přístup k soudu, pokud se zastavení zakládá na

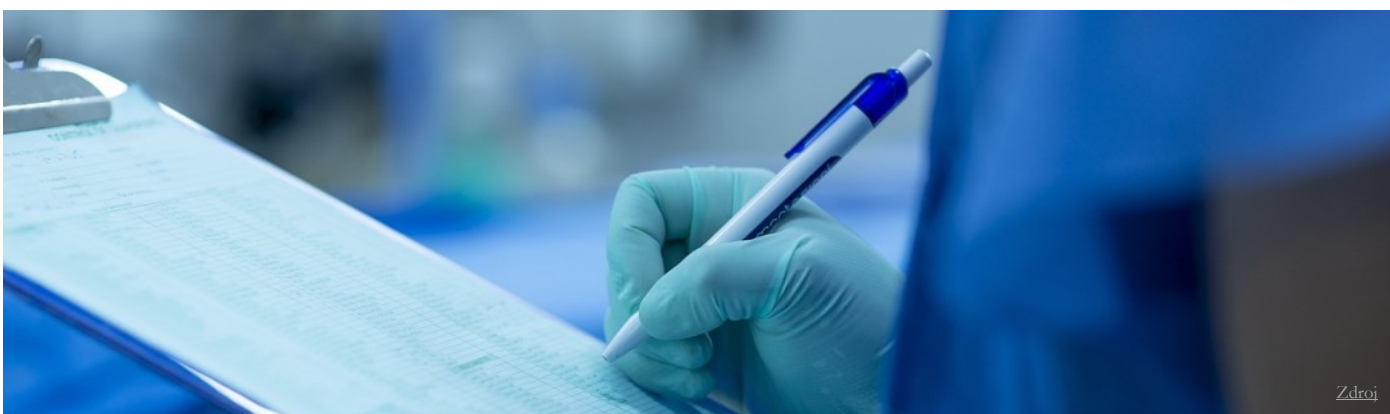
zákoných důvodech, které nejsou uplatňovány svévolně nebo nepřiměřeně, a pokud měl stěžovatel k dispozici alternativní prostředek nápravy umožňující rozhodnout o občanskoprávním nároku. Připustil však, že ve výjimečných případech, kdy je zákonné zastavení trestního stíhání důsledkem závažné dysfunkce vnitrostátního systému, může být Soud po posouzení jednání stěžovatele povolán, aby zhodnotil dostupnost jakékoli jiné možnosti, kterou má stěžovatel k dispozici, a určil tak, zda nebyla dotčena samotná podstata jeho práva.

Pakliže je zastavení trestního stíhání pouze částečně důsledkem závažné dysfunkce vnitrostátního systému, kdy stěžovatel k tomuto důsledku přispěl například svou nečinností či nedbalostí, postačí, že měl k dispozici jiný prostředek nápravy, aby bylo možné konstatovat, že podstata jeho práva nebyla dotčena. Naopak ve výjimečných případech, kdy je závažná dysfunkce vnitrostátního systému jediným nebo rozhodujícím důvodem zastavení trestního stíhání a kdy stěžovatel svědomitě uplatňoval své občanskoprávní nároky, by Soud mohl konstatovat, že stěžovatel měl legitimní očekávání, že o jeho nárocích bude rozhodnuto v trestním řízení a že by nebylo rozumné očekávat, že bude po zastavení trestního stíhání využívat jakýkoli dostupný občanskoprávní prostředek nápravy.

Ve věci třetího stěžovatele nebylo sporu o tom, že zastavení trestního stíhání bylo způsobeno závažnou dysfunkcí

vnitrostátního systému, která vedla k promlčení trestní odpovědnosti přibližně 800 případů. To však nebyl podle Soudu jediný důvod, proč nebyl občanskoprávní nárok třetího stěžovatele projednán způsobem, který si zvolil. Význam přisoudil zejména skutečnosti, že k pokusu o uplatnění občanskoprávního nároku v trestním řízení došlo až v roce 2019, pouhých několik dní před uplynutím promlčecí lhůty, třebaže k údajnému trestnému činu došlo v roce 2015. Soud podotkl, že stěžovatel mohl podat samostatnou občanskoprávní žalobu buď ihned po údajném trestném činu – namísto toho, aby se po letech připojil k trestnímu řízení – nebo poté, co mu bylo oznámeno rozhodnutí o zastavení trestního stíhání. Soud proto konstatoval, že neprojednání občanskoprávních nároků třetího stěžovatele nebylo způsobeno okolnostmi přičitatelnými výhradně nebo rozhodujícím způsobem dysfunkci vnitrostátního systému, nýbrž že stěžovatel k tomuto důsledku přispěl tím, že své nároky neuplatňoval s patřičnou svědomitostí. A protože měl možnost zahájit samostatné občanskoprávní řízení buď *ab initio*, nebo po zastavení trestního stíhání, neshledal Soud, že by byla dotčena samotná podstata práva stěžovatele na přístup k soudu. Rozhodl proto, že k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy nedošlo.

Patrik Provazník

Zdroj

Rozsudek velkého senátu ze dne 17. 9. 2024 ve věci Pindo Mulla proti Španělsku, č. 15541/20

Porušení čl. 8 vykládaného ve světle čl. 9 Úmluvy nerespektováním nesouhlasu pacientky s krevní transfúzí v kontextu jejího akutního život ohrožujícího zdravotního stavu

Úplné znění rozhodnutí
Tisková zpráva

Evropský soud pro lidská práva se zabíral případem stěžovatelky, která z důvodu svého náboženského přesvědčení opakovaně (v kontextu aktuálního zdravotního stavu i skrze tzv. dříve vyslovené přání) v právem předepsané formě odmítla transfúzi krve. Zároveň však souhlasila s provedením jiných léčebných zákroků. Její nesouhlas s provedením krevních transfúzí nebyl vnitrostátními orgány v kontextu jejího akutního zdravotního stavu respektován, a to mimo jiné na pozadí situace, kdy soudkyně rozhodující o povolení léčebného zákroku nebyly zaslány úplné a správné informace. Soud

v předmětném případě poukázal na zásadu respektování vůle pacienta, a to i v případech, kdy odmítnutí léčby může mít fatální důsledky. Pokud mají lékaři (respektive jiné předmětné orgány) pochybnosti o rozhodnutí jednotlivce o odmítnutí život zachraňující léčby, je nezbytné vyvinout přiměřené úsilí k jejich rozptýlení. Pakliže i přes vynaložení takového úsilí pochybnosti o vůli pacienta přetrvávají, měl by dle Soudu převážít zájem na ochraně života pacienta. Soud také v kontextu případu konstatoval, že otázka závažnosti dříve vyslovených přání a souvisejících formálních a praktických požadavků spadá do prostoru pro uvážení států. Z důvodu mnoha nedostatků v rozhodovacím procesu ve stěžovatelčině případě pak Soud shledal porušení čl. 8 vykládaného ve světle čl. 9 Úmluvy.

Stěžovatelka trpěla zdravotními potížemi, kvůli kterým jí bylo v nemocnici v Soriy v květnu 2017 doporučeno podstoupit operaci. S doporučením souhlasila, avšak z důvodu své víry (byla svědkyní Jehovovou) odmítala transfúzi krve. Z tohoto důvodu sepsala tzv. dříve vyslovené přání (*advance medical directive*), v němž za jakékoliv situace transfúzi odmítala. Dříve vyslovené přání splňovalo náležitosti kladené na něj španělským právem, bylo uloženo v příslušném registru v Castile a Leon a bylo přístupné personálu nemocnice v Soriy skrze informační systém. V červnu 2018 byla stěžovatelka přijata do nemocnice v Soriy kvůli zhoršení jejího stavu. Zde prostřednictvím nemocničního dokumentu o informovaném souhlasu písemně odmítla možnost krevní transfúze. Tento nesouhlas podepsala jak stěžovatelka, tak lékař. Dva dny po přijetí stěžovatelky bylo rozhodnuto o jejím převozu do nemocnice La Paz v jiném autonomním společenství. Stěžovatelka s převozem souhlasila, jelikož nemocnice La Paz byla známá tím, že poskytovala léčbu bez nutnosti použití krevní transfúze.

V době, kdy byla převážena, zaslali lékaři z nemocnice La Paz, kteří byli dříve telefonicky informováni lékařem v sanitce o závažnosti stěžovatelčina stavu, fax soudkyni, v němž sdělili, že k nim má být převezena pacientka s aktivním krvácením, která ústně vyjádřila odmítnutí jakékoliv léčby. Upozornili soudkyni na akutnost situace a žádali o co nejpromptnější vyjádření, jak postupovat. Soudkyně požádala o vyjádření forenzního lékaře a státního zástupce, kteří měli k dispozici stejné informace jako ona. Forenzní lékař zhodnotil, že stav, ve kterém se pacientka nachází, je život ohrožující, a dále také zmínil, že z informací není zřejmé, zda je pacientka ve stavu, v němž je schopná vyjádřit svůj souhlas či nesouhlas. Soudkyně vzhledem k možným fatálním následkům pro pacientku a neexistenci spolehlivých důkazů o jejím nesouhlasu s léčbou hodinu po obdržení předmětného faxu autorizovala zákroky nezbytné pro ochranu života a fyzické integrity pacientky. Stěžovatelka však nebyla informována o kontaktování soudkyně lékařem nemocnice La Paz ani o následném rozhodnutí. Při příjezdu do nemocnice La Paz byla stěžovatelka při vědomí. Lékaři považovali její stav za život ohrožující, vyžadující okamžitou operaci. Postup pro udělení souhlasu nebyl dodržen s odůvodněním, že se jednalo o akutní stav. Z důvodu silného krvácení byla stěžovatelce v průběhu operace podána transfúze krve. Den po operaci byla obeznámena s rozhodnutím soudkyně a podáním krevních transfúzí.

Stěžovatelka se následně proti rozhodnutí soudkyně bránila soudní cestou. Druhostupňový soud stěžovatelce nevyhověl s odůvodněním, že ústní nesouhlas je dle španělského práva nepostačující. Dokument s nesouhlasem ke krevním transfúzím z nemocnice v Soriy, který se nacházel v soudním spisu, byl podepsán pouze lékařem, stěžovatelkou však nikoliv. Tento dokument byl ale ve skutečnosti podepsán i stěžovatelkou, nemocnice však z neznámých příčin zřejmě vydala stěžovatelce dokument obsahující pouze lékařův podpis. Dle vnitrostátního soudu se také nemohlo uplatnit dříve vyslovené přání stěžovatelky, jelikož byla v době zákroku způsobilá souhlas (či nesouhlas) udělit.

Stěžovatelka podala stížnost k Soudu, který ji přezkoumával s ohledem na čl. 8 vykládaný ve světle čl. 9 Úmluvy. Soud se v předmětném případě soustředil na to, zda rozhodovací proces vykazoval dostatečný respekt k autonomii stěžovatelky, nikoliv na posouzení jejího zdravotního stavu lékaři nebo na jejich rozhodnutí o léčbě.

Soud doposud neposuzoval, jak mají být práva a povinnosti podle čl. 8 a čl. 2 Úmluvy sladěna pro případy akutních situací. Úvodem potvrdil zásadu respektování souhlasu či nesouhlasu pacienta s léčbou, tedy závěr, že v kontextu běžné zdravotní péče vyplývá z čl. 8 Úmluvy, že způsobilý dospělý pacient má právo svobodně a vědomě odmítnout léčbu bez ohledu na velmi závažné, ba dokonce fatální, důsledky, které by takové rozhodnutí mohlo mít. V případě bezprostředního ohrožení života jednotlivce však hraje roli i právo na život, přičemž stát musí zajistit respektování obou těchto práv. V judikatuře Soudu již bylo konstatováno, že zájem na zachování života nebo zdraví pacienta musí ustoupit jeho zájmu na řízení běhu jeho vlastního života. Zároveň však Soud uznal, že autenticita odmítnutí léčby je legitimní obavou, vzhledem k tomu, že je v sázce zdraví pacienta a případně i jeho samotný život. Je třeba zajistit, aby v akutní situaci bylo rozhodnutí o odmítnutí život zachraňující léčby učiněno svobodně a samostatně osobou s potřebnou právní způsobilostí, která si je vědoma důsledků svého rozhodnutí. Rozhodnutí pacienta musí být také použitelné na danou situaci a známé lékařskému personálu. Pokud v akutní situaci existují rozumné důvody k pochybnostem o rozhodnutí jednotlivce v některém z těchto podstatných ohledů, nelze považovat pokračování v neodkladné, život zachraňující, léčbě za nerespektování jeho osobní autonomie. Je však také třeba vyvinout přiměřené úsilí k rozptýlení případných pochybností. Pokud i po vyvinutí přiměřeného úsilí není lékař (případně soud) schopen v potřebném rozsahu zjistit, zda vůle pacienta skutečně spočívá v odmítnutí život zachraňující léčby, měla by převážet povinnost chránit život pacienta poskytnutím nezbytné péče.

Vzhledem k odlišnostem, které panují mezi evropskými státy s ohledem na institut dříve vyslovených přání, Soud zaujal postoj, že otázka závaznosti dříve vyslovených přání i související formální a praktické požadavky spadají do prostoru pro uvážení smluvních států. Španělský zákonodárce přitom zvolil takovou právní úpravu, dle níž jsou dříve vyslovená přání závazná. Soud přitom naznal, že španělský právní rámec týkající se dříve vyslovených přání je dobře rozvinutý.

S ohledem na žádost lékařů o rozhodnutí soudu k autorizování zákroků na stěžovatelce Soud však shledal, že informace v žádosti byly velmi omezené a chyběly v ní zcela základní údaje. Stálo v ní, že stěžovatelka odmítá veškerou péči a že odmítnutí vyjádřila (pouze) ústně. Již v ní nebylo zmíněno, že písemně vyjádřila odmítnutí krevní transfúze den před tím v nemocnici v Soriy (a to přes kontroverzi ohledně podpisů, jelikož bylo následně potvrzeno, že stěžovatelka dokument skutečně podepsala). Nedsdělení těchto informací mělo podle Soudu zcela zásadní vliv na následné rozhodnutí o zdravotní péči, která měla být stěžovatelce poskytnuta, jelikož odmítnutí léčby

musí být ve Španělsku učiněno písemně. Žádost se také nezmiňovala o dříve vysloveném přání stěžovatelky. Soud vnímal naléhavost, již musela soudkyně čelit vzhledem k závažnosti situace a urgenci lékařů o co nejrychlejší pokyny. Soudkyně však nepodnikla žádné kroky ke zjištění, zda byla stěžovatelka ve stavu, v němž by byla schopná souhlas udělit, což byla skutečnost, kterou nastínil forenzní lékař. Soud také shledal, že v rozhodnutí, které přeneslo možnost rozhodnout o léčbě ze stěžovatelky na lékaře, bylo oproti právu na život zohledněno právo pacienta učinit rozhodnutí o své zdravotní péči v mnohem menší míře. Otázka souhlasu stěžovatelky byla v rozhodnutí zastoupena jen konstatováním, že neexistoval žádný spolehlivý důkaz o odmítnutí léčby z její strany. Soud se znepokojením konstatoval, že otázkou způsobilosti stěžovatelky učinit v předepsané formě v dané chvíli souhlas (či jej odeprít) se rozhodnutí nezaobíralo. Tato však byla zcela zásadní, vzhledem k existenci dříve vysloveného přání. Rozhodnutí také nezmiňovalo nic o tom, zda bylo v dané chvíli možné konzultovat osoby stěžovatelce blízké. Při příjezdu do nemocnice La Paz byla stěžovatelka při vědomí, zdravotnický personál ji však neobeznámil s rozhodnutím soudkyně. V následných řízeních před vnitrostátními soudy se přitom vycházelo z premisy, že stěžovatelka byla v předmětné době schopná svou vůli vyjádřit, čímž vnitrostátní soud dovodil, že na danou situaci nebylo aplikovatelné dříve vyslovené přání stěžovatelky. Vzhledem k absenci podpisu stěžovatelky na dokumentu s informovaným souhlasem pak bylo v rámci vnitrostátního přezkumu věci konstatováno, že rozhodnutí nahrazující vůli stěžovatelky bylo zákonné.

Dle Soudu vyvolává postoj vnitrostátního odvolacího soudu, že stěžovatelka byla schopna svobodně se rozhodnout, zda přijme transfúzi krve, otázku, proč bylo povolení k léčbě vydáno bez specifikace kvalifikovanějších podmínek, jako by existoval důvod domnívat se, že v té době již ztratila schopnost se rozhodovat. Soud také vyjádřil pochybnosti, proč tak zásadní otázka, jako byla existence obou podpisů na dokumentu s informovaným souhlasem (resp. nesouhlasem), zůstala vnitrostátními soudy neobjasněna (přestože skutečnost, že tento dokument stěžovatelka podepsala v předmětný den, potvrzují oba účastníci řízení, lékařské záznamy a krajský úřad pro zdravotní péči). Soud se navíc domníval, že ze stanoviska, které zaujal odvolací soud ohledně způsobilosti stěžovatelky rozhodnout o své léčbě, by mělo vyplývat, že jí měla být dána možnost učinit tak v požadované písemné formě. Soud ocenil, že jednání nemocničního personálu v předmětné

době bylo motivováno jeho obavou o zajištění péče pacientce, a nezpochybňoval ani jeho hodnocení závažnosti stavu stěžovatelky, naléhavost potřeby její léčby, lékařské možnosti, které byly za daných okolností k dispozici, ani to, že stěžovatelka byla toho dne zachráněna. Povolení soudkyně provést jakoukoli nezbytnou léčbu však bylo výsledkem rozhodovacího procesu, který byl ovlivněn opomenutím zásadních informací o zdokumentovaných přáních stěžovatelky, která byla zaznamenána v různých podobách a v různých obdobích písemně. O tomto rozhodnutí navíc stěžovatelka ani jí blízké osoby nebyly obeznámeny, což společně s otázkou její způsobilosti v daném okamžiku nebylo v následných vnitrostátních řízeních dostatečně řešeno. Soud tak konstatoval porušení čl. 8 vykládaného ve světle čl. 9 Úmluvy.

Soud měl navíc nedávno možnost kritéria stanovená v tomto rozsudku aplikovat, a to ve věci Lindholm a the Estate after Leif proti Dánsku [1]. I zde šlo o odmítnutí krevní transfúze svědkem Jehovovým v akutní situaci, kdy mu hrozila smrt. Soud však v této věci, na rozdíl od věci Pindo Mulla, neshledal, že by podáním transfúze došlo k porušení Úmluvy. Dánská právní úprava vyžadovala, aby odmítnutí krevní transfúze bylo učiněno pacientem v průběhu daného onemocnění a na základě informací poskytnutých lékařským personálem ohledně důsledků, které neposkytnutí transfúze bude mít. K takovému odmítnutí však v předmětném případě nedošlo, jelikož pacient nebyl ve stavu, kdy by jej byl schopen udělit. Dle dánské právní úpravy, oproti té španělské, není dříve vyslovené přání v kontextu život zachraňujících zákroků u pacientů v bezvědomí závazné (mělo by ale být vzato v potaz). Takováto právní úprava pak byla dle Soudu v rámci prostoru pro uvážení státu a zákrok sledoval legitimní cíl ochrany zdraví. Dříve vyslovené přání pacienta navíc bylo zohledněno lékařským personálem, který v prvních dnech po úrazu stěžovatelce krevní transfúzi neposkytl, a aplikoval ji až později, když naznal, že byla nezbytná pro přežití pacienta. Lékař se navíc zeptal na radu příslušného zdravotnického úředníka, konzultoval situaci s rodinou pacienta a snažil se předcházet poklesu hladiny hemoglobinu podáváním jiné medikace.

Jana Zápotocká

[1] Rozsudek ze dne 5. 11. 2024, Lindholm a the Estate after Leif proti Dánsku, č. 25636/22.

JUDIKATURA SOUDNÍHO DVORA EVROPSKÉ UNIE

Zdroj

Rozsudek velkého senátu ze dne 15. 10. 2024 ve věci KUBERA, C-144/23

Povinnost nejvyššího soudu v rámci řízení o připuštění dovolání posoudit, zda existují důvody pro podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Úplné znění rozhodnutí

Podstata řízení o předběžné otázce spočívala ve výkladu čl. 267 třetího pododstavce Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“). Předkládající soud si kladl otázku, zda návrh účastníka řízení na podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce k Soudnímu dvoru zakládá nejvyššímu vnitrostátnímu soudu povinnost tuto předložit i ve fázi řízení, ve které se posuzuje pouze přípustnost dovolání. Svou kladnou odpověď na tuto otázku Soudní dvůr podpořil mimo jiné argumentem, že dosavadní praxe předkládajícího soudu, který nezkontroloval povinnost podat předběžnou otázku ve fázi rozhodování o přípustnosti dovolání, mohla ohrozit účinnost zavedeného systému soudního dialogu.

Slovinská společnost KUBERA zakoupila v Turecku zboží, které bylo z rozhodnutí slovinské finanční správy zadrženo na základě čl. 17 nařízení č. 608/2013 [1] z důvodu ochrany práv duševního vlastnictví. Po neúspěšných odvoláních a zamítnutí správních žalob se nadepsaná společnost obrátila na slovinský Nejvyšší soud, který je ve smyslu čl. 267 SFEU soudem, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva. Slovinské řízení o dovolání má přitom dvě fáze, přičemž v první dochází k určení, zda jsou dány důvody k připuštění dovolání, zatímco v druhé dochází k meritornímu přezkumu věci. Podle společnosti vyvstala ve sporu v původním řízení otázka týkající se použití výše uvedeného nařízení na předmětný případ, proto již do návrhu na připuštění dovolání zahrnula i žádost o předložení předběžné otázky Soudnímu dvoru.

Slovinský Nejvyšší soud zastával názor, že skutečnost, že unijní právo mohlo být použito v rámci meritorního přezkumu, nebo okolnost, že bylo jedním z účastníků navrženo podání žádosti o rozhodnutí Soudního dvora o předběžné otázce, samy o sobě nezakládaly přípustnost dovolání, která byla posuzována v první fázi dovolacího řízení. Podle vnitrostátních předpisů proto nebyl Nejvyšší soud povinen zkoumat, zda by po případném připuštění dovolání bylo nutné položit předběžnou otázku Soudnímu dvoru. Slovinský Ústavní soud však rozhodl, že návrh účastní-

ka sporu na podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce musel být projednán již ve fázi posuzování návrhu na připuštění dovolání, přičemž i při zamítnutí tohoto návrhu muselo být takové rozhodnutí odůvodněno stejným způsobem jako ostatní soudní rozhodnutí. V reakci na uvedené rozhodnutí Ústavního soudu měl tak Nejvyšší soud za to, že vyvstala otázka ohledně výkladu unijního práva, která založila jeho povinnost podat k Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 267 SFEU. Dle Nejvyššího soudu by však posuzování nutnosti položit předběžnou otázku Soudnímu dvoru v rámci rozhodování o návrhu na připuštění dovolání kladlo další požadavky na vypořádání se s řadou právních otázek. Těmi by bylo zejména určení, zda se na daný spor použije unijní právo, zda účastník řízení žádá o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se výkladu unijního práva a zda je třeba takovou žádost podat. V podstatě by tedy bylo přistoupeno k meritornímu přezkumu již v první fázi rozhodování o dovolání. Došlo by tak k úplné změně přístupu v rámci rozhodování o návrzích na připuštění dovolání.

Za těchto podmínek Nejvyšší soud přerušil řízení a položil Soudnímu dvoru dvě předběžné otázky. V první se tázal, zda musí být čl. 267 třetí pododstavec SFEU vykládán tak, že brání tomu, aby soud v něm uvedený v rámci řízení o posouzení návrhu na připuštění dovolání, jehož výsledek se odvíjí od významnosti právní otázky, rozhodl o zamítnutí tohoto návrhu, aniž by posoudil, zda je povinen podat k Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou vznesl na podporu návrhu účastníka řízení. V případě kladné odpovědi na první otázku se dále tázal, zda musí být čl. 47 Listiny základních práv Evropské unie týkající se povinnosti odůvodňovat rozhodnutí vykládán v tom smyslu, že procesní rozhodnutí, kterým se zamítá návrh účastníka řízení na připuštění dovolání podle vnitrostátní úpravy, představuje soudní rozhodnutí, v němž musí být uvedeny důvody, proč v dané věci nelze vyhovět návrhu účastníka řízení na podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce k Soudnímu dvoru.

K první otázce Soudní dvůr uvedl, že organizace soudnictví spadá do pravomoci členských států, avšak při výkonu této pravomoci musí dodržovat povinnosti vyplývající z unijního práva. Stejně tak je tomu při zavedení systému výběru návrhů na předložení věci nejvyššímu vnitrostátnímu soudu, kdy je třeba respektovat zejména požadavky čl. 267 SFEU, který zavádí dialog mezi Soudním dvorem a soudy členských států s cílem zajistit jednotný výklad unijního práva. Z toho vyplývá v zásadě povinnost soudů, jejichž rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky vnitrostátního práva, předložit předběžnou otázku Soudnímu dvoru, pokud před nimi byla vznesena otázka týkající se výkladu unijního práva nebo platnosti aktu sekundárního práva, ledaže vznesená otázka není relevantní, dotčené ustanovení unijního práva již bylo předmětem výkladu Soudního dvora nebo správné uplatnění unijního práva je natolik zřejmé, že není ponechán prostor pro žádnou rozumnou pochybnost [2]. Zda má vnitrostátní soud povinnost předložit předběžnou otázku či zda se jedná o jednu z uvedených výjimek, která jej této povinnosti zproští, je povinen posoudit sám vnitrostátní soud. To platí také v situaci, kdy položení předběžné otázky navrhoval účastník řízení.

Ze slovinské právní úpravy a rozhodovací praxe předkládajícího soudu vyplývá, že pokud dovolání není přípustné, je řízení zamítavým rozhodnutím skončeno, aniž by byla zkoumána nutnost předložit předběžnou otázku Soudnímu dvoru. Podle Soudního dvora může taková praxe vést k situaci, kdy otázka týkající se výkladu nebo platnosti ustanovení unijního práva není Soudnímu dvoru předložena, i když bylo její předložení navrženo účastníkem řízení či vnitrostátní soud měl povinnost ji předložit, což by bylo v rozporu s povinností stanovenou v čl. 267 třetím pododstavci SFEU a mohlo by ohrozit účinnost zavedeného systému soudního dialogu. Tento výklad není zpochybněn ani předchozí judikaturou, podle které je možné dovolání označit za nepřípustné a posouzením nutnosti předložení předběžné otázky se vůbec nezabývat v případech, kdy se jedná o vnitrostátní pravidla určující podmínky přípustnosti čistě procesní povahy [3]. Přípuštění dovolání však čistě procesní povahy není, neboť je při něm posuzována významnost předmětné právní otázky. Vnitrostátní soudy mají navíc podle Soudního dvora povinnost vykládat vnitrostátní předpisy takovým způsobem, aby bylo dosaženo souladu vnitrostátního a unijního práva. Podobný požadavek se týká rovněž případné změny judikatury, pokud je neslučitelná s cíli unijního práva.

Soudní dvůr přitom s odkazem na výše uvedené rozhodnutí Ústavního soudu konstatoval, že se konformní výklad

v dané věci jeví být možným. Proto Soudní dvůr dospěl k závěru, že kritéria posuzování přípustnosti dovolání musí zahrnovat také situaci, kdy je účastníkem vznesena otázka, která vyžaduje podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce k Soudnímu dvoru. Zároveň Soudní dvůr nesusouhlasil s argumentem Nejvyššího soudu, že je v takovém případě potřeba důkladnější zkoumání, než které je povinen provést na základě vnitrostátních předpisů, jelikož vyžaduje pouze ověření relevantnosti otázky pro vyřešení sporu a nutnosti výkladu dotčeného ustanovení unijního práva Soudním dvorem. Závěrem Soudní dvůr zdůraznil, že rozhodnutí, v jaké fázi řízení bude předběžná otázka Soudnímu dvoru položena, náleží předkládajícímu soudu. Pokud je tedy předkládající soud rozhodující o návrhu na přípuštění dovolání povinen položit předběžnou otázku, má právo rozhodnout, zda je třeba ji položit ve fázi posuzování tohoto návrhu nebo v pozdější fázi. Soudní dvůr tak k první otázce uzavřel, že v dané situaci nemůže vnitrostátní soud zamítnout návrh na přípuštění dovolání bez toho, aby posoudil, zda je povinen podat k Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, která byla vznesena na podporu uvedeného návrhu.

K druhé otázce Soudní dvůr uvedl, že pokud se vnitrostátní soud rozhodne vznesenou otázku unijního práva nepředložit Soudnímu dvoru, musí být z odůvodnění jeho rozhodnutí zřejmé, že je splněna jedna z podmínek zprošťujících jej povinnosti předložit předběžnou otázku, jak jsou uvedeny výše. Nejvyšší vnitrostátní soud tak nemůže zamítnout návrh na přípuštění dovolání bez předchozího posouzení nutnosti předložení předběžné otázky Soudnímu dvoru, pokud byla vznesena otázka týkající se unijního práva, pakliže se nejedná o důvody nepřípustnosti čistě procesní povahy.

David Anděl

[1] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013 ze dne 12. června 2013 o vymáhání práv duševního vlastnictví celními orgány a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1383/2003.

[2] Rozsudek Soudního dvora ze dne 6. 10. 1982, Cilfit a další, 283/81, bod 21.

[3] Rozsudek Soudního dvora ze dne 15. 3. 2017, Aquino, C-3/16, bod 54, a rozsudek Soudního dvora ze dne 6. 10. 2021, Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi, C-561/19, bod 60.

Zdroj

Rozsudek ze dne 4. 10. 2024 ve věci Mahá, C-494/23

Mezinárodní příslušnost a řízení na nahrazení souhlasu žalovaného s vydáním věci zajištěné orgány činnými v trestním řízení z úschovy soudu

Úplné znění rozhodnutí

Soudní dvůr rozhodl, že řízení o žalobě na nahrazení souhlasu žalovaného podané v souvislosti s žádostí o vydání věci z úschovy soudu, která byla zajištěna v rámci trestního řízení, nespadá pod pojem „věci občanské a obchodní“ podle čl. 1 odst. 1 nařízení Brusel I bis [1]. Jedná se totiž o řízení incidenční ve vztahu k řízení o úschově věci zajištěné orgány činnými v trestním řízení, přičemž žaloba souvisí s určitým uplatněním výkonu veřejné moci. Z tohoto důvodu řízení na nahrazení souhlasu žalovaného s vydáním věci z úschovy soudu nespadá do působnosti nařízení Brusel I bis.

Předběžná otázka vyvstala na pozadí sporu mezi českými žalobci na jedné straně a francouzskými žalovanými na straně druhé. Spor spočíval ve vydání vozidla, které koupili žalobci, z úschovy soudu. V září 2017 bylo toto vozidlo zajištěno českou policií, jelikož v souvislosti s ním údajně došlo ve Francii ke spáchání trestného činu krádeže. Po zajištění nebylo vozidlo žalobcům vráceno, ale bylo uloženo do úschovy soudu v České republice, protože v předchozím řízení k němu uplatňovali právo i žalovaní. Žalobci podali žádost o vydání věci z úschovy soudu. Podle § 299 odst. 1 zákona o zvláštních řízeních soudních [2] se však k vydání vyžaduje souhlas všech dotčených osob, tudíž žalobci rovněž podali žalobu, kterou se domáhali, aby soud přijal rozhodnutí nahrazující souhlas žalovaných s vydáním věci z úschovy. Soudy prvního i druhého stupně dospěly k závěru, že k rozhodnutí o žalobě na nahrazení souhlasu nejsou mezinárodně příslušné. Svou argumentaci odůvodnily tím, že mezinárodní příslušnost by mohla být založena pouze na základě čl. 26 odst. 1 nařízení Brusel I bis, nicméně žalovaní se řízení neúčastnili. Žalobci následně podali dovolání k Nejvyššímu soudu, v němž tvrdili, že řízení na nahrazení souhlasu je zvláštním druhem řízení, na něž nelze aplikovat pravidla stanovená v nařízení Brusel I bis.

Nejvyšší soud předložil Soudnímu dvoru předběžnou otázku, zda musí být čl. 1 odst. 1 nařízení Brusel I bis vykládán v tom smyslu, že řízení na nahrazení souhlasu žalovaného s vydáním věci z úschovy soudu spadá pod pojem „věci občanské a obchodní“.

Ve vztahu k první otázce Soudní dvůr připomenul ustálenou judikaturu [3], podle níž platí, že pro účely zjištění,

zda určitá věc spadá do působnosti a pod pojem „věci občanské a obchodní“ ve smyslu čl. 1 odst. 1 nařízení Brusel I bis, je třeba určit právní vztah existující mezi stranami sporu a jeho předmět, nebo alternativně zkoumat základ podané žaloby a podmínky jejího podání. Zároveň poznamenal, že uplatnění výsad veřejné moci jednou ze stran sporu z důvodu výkonu jejich pravomocí takový spor vylučuje z „věci občanských a obchodních“ ve smyslu čl. 1 odst. 1 nařízení Brusel I bis.

V kontextu projednávané věci Soudní dvůr uvedl, že základem žaloby jsou jednak řízení o zajištění, o němž rozhodly orgány činné v trestním řízení, jednak řízení o úschově dotčené věci. Řízení na nahrazení souhlasu je tak s ohledem na svůj předmět i základ neoddělitelně spjato se zajištěním dotčené věci provedeným orgány činnými v trestním řízení a s následným uložením této věci do úschovy, tudíž jej nelze posuzovat odděleně od těchto řízení. Zajištění věci v rámci trestního řízení a její následné uložení do úschovy soudu jsou přitom charakteristické projevy veřejné moci, protože orgány činné v trestním řízení o nich rozhodují jednostranně a tato rozhodnutí jsou pro strany sporu závazná.

Jelikož je řízení o žalobě na nahrazení souhlasu řízením incidenčním ve vztahu k řízení o soudní úschově věci zajištěné orgány činnými v trestním řízení a zároveň předchází vydání věci z úschovy, je podle Soudního dvora třeba mít za to, že žaloba souvisí s uplatněním výkonu veřejné moci. K tomu Soudní dvůr poznamenal, že tento výklad nelze zpochybnit ani tím, že se jedná o předběžné řízení probíhající mezi jednotlivci bez účasti orgánů činných v trestním řízení, že se jedná o řízení svou povahou sporné a že jeho průběh upravují civilně-procesní předpisy. Pro vyloučení řízení z působnosti nařízení Brusel I bis totiž postačuje skutečnost, že postup žalobce o vydání věci z úschovy soudu je důsledkem úkonu, který má svůj původ v aktu veřejné moci. Okolnost, že žaloba je podána jako občanskoprávní, neboť směřuje k určení toho, komu má být vydána věc zajištěná a uložena do úschovy soudu, je v důsledku toho irelevantní [4].

Ve světle výše uvedených okolností Soudní dvůr uzavřel, že čl. 1 odst. 1 nařízení Brusel I bis musí být vykládán v tom smyslu, že pod pojem „věci občanské a obchodní“

nespadá řízení o žalobě na nahrazení souhlasu žalovaného, protože se jedná o incidenční řízení ve vztahu k řízení o úschově věci zajištěné orgány činnými v trestním řízení.

David Zafirelis

[1] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských

a obchodních věcech.

[2] Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

[3] Rozsudek Soudního dvora ze dne 6. 10. 2021, TOTO, C-581/20, bod 36 a tam citovaná judikatura, a rozsudek Soudního dvora ze dne 22. 12. 2022, Eurelec Trading, C-98/22, bod 23 a tam citovaná judikatura.

[4] Rozsudek Soudního dvora ze dne 15. 2. 2007, Lechouritou a další, C-292/05, bod 41 a tam citovaná judikatura.

Rozsudek velkého senátu ze dne 4. 10. 2024 ve věci Real Madrid Club de Fútbol a AE proti EE a Sociétés Éditrice du Monde SA, C-633/22

Zjevné porušení svobody projevu jako limit vzájemné důvěry mezi členskými státy

Úplné znění rozhodnutí

Velký senát Soudního dvora byl v kontextu nařízení Brusel I [1] povolán k zaujetí stanoviska v otázce vyvažování základních práv uznávaných unijním právem s principy vzájemné důvěry a justiční spolupráce mezi členskými státy. Rozhodl přitom, že rozhodnutí vydané soudem některého členského státu přiznávající nepřiměřeně vysokou náhradu újmy v případech pomluny může vést ke zjevnému porušení práv a svobod zakotvených v čl. 11 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listiny“), a proto musí být výkon takového rozhodnutí odmítnut pro rozpor s veřejným pořádkem.

Na pozadí sporu v původním řízení stál článek zveřejněný v deníku *Le Monde*, v němž jeden z novinářů uvedl, že Real Madrid a FC Barcelona využívaly služeb strážce sítě dopingu v cyklistice. Fotbalový klub Real Madrid a člen jeho lékařského týmu na toto obvinění reagovali žalobou, v níž namítali poškození své dobré pověsti. Španělské soudy této žalobě vyhověly a uložily vydavateli *Le Monde* a autorovi předmětného článku povinnost k náhradě nemajetkové újmy ve výši 300 000 EUR klubu Real Madrid a 30 000 EUR členovi jeho lékařského týmu. Současně rozhodly o povinnosti zveřejnit rozsudek v deníku *Le Monde* a ve španělských novinách.

Za účelem výkonu španělského rozhodnutí ve Francii byla vydána dvě prohlášení vykonatelnosti, která však odvolací soud zrušil s odůvodněním, že uložené povinnosti měly novináře a tiskovou společnost odrazovat od účasti na diskusi o věcech veřejného zájmu. To by mohlo omezit schopnost sdělovacích prostředků plnit jejich roli při informování a kontrole veřejného dění. Uznání nebo výkon takového rozhodnutí by proto byl ve zjevném rozporu

s francouzským mezinárodním veřejným pořádkem. Obdobně Kasační soud k podané stížnosti odkázal na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva k čl. 10 odst. 2 Úmluvy, z níž vyplývá, že je v oblasti politické diskuse i v oblasti veřejného zájmu, kam se řadí i zveřejňování informací týkajících se sportu, pouze malý prostor pro omezení svobody projevu. Rovněž odkázal na závěr, že výše povinnosti k náhradě újmy uložená tiskovým společností by neměla ohrozit jejich ekonomické základy.

Za těchto okolností se Kasační soud obrátil na Soudní dvůr se sérií otázek, jejichž podstatou bylo, zda a případně za jakých podmínek je třeba odmítnout výkon rozsudku soudu jiného členského státu z důvodu, že může představovat zjevné porušení svobody projevu zakotvené v čl. 11 Listiny, a tedy veřejného pořádku dožádaného členského státu. Velký senát se tak v rámci svého posouzení musel vypořádat s otázkou, jak integrovat a vyvážit základní práva uznávaná unijním právem s principy vzájemné důvěry a justiční spolupráce mezi členskými státy.

Na jedné straně totiž musí dožádaný soud při aplikaci nařízení Brusel I respektovat základní práva zaručená Listinou. Článek 52 odst. 3 Listiny přitom stanoví, že tato práva mají stejný smysl a rozsah jako odpovídající práva zaručená Úmluvou, přičemž unijní právo může poskytovat i vyšší úroveň ochrany. S četnými odkazy na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva velký senát Soudního dvora mimo jiné připomněl, že při rozhodování o náhradě újmy za poškození dobré pověsti musí být zachována proporcionalita mezi přiznanou náhradou a způsobenou újmou. Zvláštní obezřetnost je přitom třeba věnovat situacím, kdy by přijatá opatření nebo sankce mohly odrazovat

tisk od účasti na diskusi o otázkách oprávněného obecného zájmu. Takový odrazující účinek přitom mohou mít nejen náhrady újmy v nepředvídatelné nebo vysoké výši ve srovnání s částkami přiznávanými ve srovnatelných případech pomluvy, ale také relativně nízké částky, pokud jsou značné ve vztahu k prostředkům, které má povinná osoba k dispozici, ať už se jedná o novináře, nebo vydavatele tisku. Pro posouzení přiměřenosti přiznané náhrady újmy je navíc třeba zohlednit i další uložené sankce, jako je zveřejnění popření informací, oprava nebo formální omluva, jakož i soudní náklady uložené povinné osobě.

Na straně druhé poté stojí potřeba respektovat zásadu vzájemné důvěry, která tvoří základ režimu uznávání a výkonu rozhodnutí vydaných v některém členském státě. Tato zásada vyžaduje nejen to, aby cizí rozhodnutí byla uznávána bez nutnosti formalizovaného řízení, ale také aby každý členský stát až na výjimky vycházel z toho, že všechny ostatní členské státy dodržují unijní právo, a zejména jím uznávaná základní práva. Nařízení přitom umožňuje zamítnout nebo zrušit prohlášení vykonatelnosti pro existenci některého z důvodů pro odeprání uznání jen výjimečně, mimo jiné v případech, kdy by uznání vedlo ke zjevnému rozporu s veřejným pořádkem dožádaného členského státu. Zakazuje však přezkoumávat rozhodnutí ve věci samé (*révision au fond*).

V takto nastaveném rámci dospěl Soudní dvůr k závěru, že podle nařízení Brusel I musí být výkon rozsudku, kterým se vydavatel deníku a novináři ukládá povinnost zaplatit náhradu nemajetkové újmy za poškození dobré pověsti sportovního klubu a člena jeho lékařského týmu, odmítnut, pokud by vedl ke zjevnému porušení zásadního právního pravidla dožádaného členského státu nebo práva, které je v tomto právním řádu uznáváno za základní,

jako je tomu v případě porušení základních práv uznaných na úrovni Unie. Je tedy na předkládajícím soudu, aby posoudil, zda by výkon rozhodnutí v nadepsané věci vedl ke zjevnému porušení práv a svobod zakotvených v čl. 11 Listiny.

Při tomto posouzení je třeba zohlednit nejen finanční prostředky povinných osob, ale také závažnost jejich pochybení a rozsah újmy, jak byla stanovena v původním rozhodnutí. Rovněž je nutné ověřit, zda výše přiznané náhrady není zjevně nepřiměřená vzniklé újmě. Podle Soudního dvora přitom mohou být zohledněny částky obvykle přiznávané v dožádaném členském státě za srovnatelný zásah, avšak případný rozdíl mezi těmito částkami a výší přiznané náhrady újmy sám o sobě nepostačuje k tomu, aby byla přiznaná náhrada považována automaticky za zjevně nepřiměřenou. Je nutné provést podrobnější ověření, které však nesmí směřovat k přezkumu meritorních posouzení, aby nebylo postupováno v rozporu se zákazem *révision au fond*.

Závěrem Soudní dvůr poznamenal, že porušení svobody tisku může být konstatováno i pouze ve vztahu k jednomu ze dvou žalobců nebo jednomu ze dvou žalovaných. Přitom pokud vnitrostátní soud shledá, že k takovému porušení došlo, měl by omezit odmítnutí výkonu rozhodnutí pouze na zjevně nepřiměřenou část přiznané náhrady újmy.

Patrik Provazník

[1] Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

Rozsudek ze dne 26. 9. 2024 ve věci Verbraucherzentrale Baden-Württemberg proti Aldi Süd Dienstleistungs SE, C-330/23

Výpočet slevy z ceny v reklamním letáku na základě nejnižší ceny v posledních třiceti dnech

Úplné znění rozsudku Tisková zpráva

Soudní dvůr rozhodl, že čl. 6a odst. 1 a 2 směrnice 98/06 [1] (dále jen „směrnice“) požaduje, aby sleva z ceny zboží, která je v reklamním letáku inzerována v procentní výši či ve formě sdělení o výhodnosti cenové nabídky, byla určena na základě „předchozí

ceny“ ve smyslu odst. 2 směrnice, tedy na základě nejnižší ceny v posledních třiceti dnech.

V původním řízení před německým soudem se jednalo o spor sdružení hájícího zájmy spotřebitelů proti společnosti provozující obchody s potravinami, která ve svém reklamním letáku inzerovala akci na čerstvé zboží za sníže-

nou cenu, která měla být prezentována v rozporu s ustanoveními čl. 6a odst. 1 a 2 směrnice. Ta stanoví, že veškerá oznámení o slevě musí uvádět předchozí cenu, kterou obchodník uplatňoval po určité období před uplatněním ceny, a touto předchozí cenou se rozumí nejnižší cena, kterou obchodník uplatňoval během období ne kratšího než 30 dnů před uplatněním slevy. Konkrétně u nabízených banánů a ananasů to mělo znamenat označení jejich cen jako zlevněných. V případě banánů byla uvedena sleva v procentech, tento údaj nicméně nebyl vypočítán na základě nejnižší ceny v posledních třiceti dnech – tato nejnižší cena byla sice rovněž uvedena, ale procentní sleva z ní vypočítána nebyla. V případě ananasu byla podstata problému obdobná, jen nebyla uvedena slevová hodnota v procentech, ale zboží bylo s ohledem na deklarovanou slevu označeno jako cenový hit.

Proti tomuto postupu se sdružení spotřebitelů domáhalo před vnitrostátním soudem toho, aby se žalovaná společnost takovéto propagace zboží zdržela. Předkládající soud v kontextu této argumentace pojal pochybnosti nad výkladem čl. 6a odst. 1 a 2 směrnice s tím, že názor žalující nutně nesdílí, neboť z obsahu směrnice přímo neplyne, a Soudnímu dvoru předložil předběžnou otázku stran toho, zda je třeba ustanovení směrnice vykládat tak, že požaduje, aby sleva z ceny zboží oznamovaná v procentech či ve formě sdělení, které má zdůraznit zvláštní výhodnost nabídky, byla určena na základě „předchozí ceny“ ve smyslu směrnice.

Soudní dvůr v první řadě připomenul, že ve smyslu čl. 6a odst. 1 směrnice musí veškerá sdělení o slevě uvádět „předchozí cenu“, která byla uplatňována po určité období před uplatněním slevy. Odstavec 2 pak navazuje definicí „předchozí ceny“ jako nejnižší ceny, která byla uplatněna během období ne kratšího než 30 dnů před uplatněním slevy. Uvedené samo o sobě neposkytuje možnost určit, zda musí být uvedena sleva z ceny vypočítána na základě této „předchozí ceny“ (neboť předchozí cena musí být

toliko „uváděna“, ale již není upravena forma). I tak nicméně Soudní dvůr poukázal na to, že pojem „sleva“ v běžné řeči odkazuje na snížení ceny, která byla dosud uplatňována.

Pro výklad ustanovení směrnice dále Soudní dvůr odkázal na nutnost vykládat jej nejen s přihlédnutím k jeho znění, ale rovněž k jeho cílům, stejně jako cílům sledovaným právní úpravou, jejíž je součástí. Z hlediska cílů směrnice ve spojení s jejím odůvodněním konstatoval, že směrnice usiluje o zlepšení informovanosti spotřebitelů a usnadnění porovnávání prodejních cen. Zajištěny mají být rovněž jednotné a transparentní informace ve prospěch spotřebitelů a prodejní cena musí být jednoznačná, snadno rozpoznatelná a dobře čitelná. Obdobně plyne rovněž z odkazu směrnice na čl. 38 Listiny základních práv Evropské unie, který směřuje k zajištění vysoké úrovně ochrany spotřebitele v politikách Evropské unie.

Z toho podle Soudního dvora plyne, že takový výklad směrnice, že by při označování slevy stačilo uvést „předchozí cenu“, ale tato cena by nepředstavovala skutečný základ pro výpočet slevy, by mohl tyto uvedené cíle – zejména cíl zvýšit informovanost spotřebitele, který vyžaduje, aby byly informace o cenách a způsobech jejich výpočtu byly jednoznačné – ohrozit.

Na základě toho Soudní dvůr uzavřel, že aby byl respektován cíl směrnice, musí být čl. 6a odst. 1 a 2 vykládán tím způsobem, že požaduje, aby sleva z ceny zboží, která je inzerována v procentní výši či ve formě sdělení o výhodnosti cenové nabídky, byla určena na základě „předchozí ceny“ ve smyslu odst. 2 směrnice.

Jan Bena

[1] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/6/ES ze dne 16. února 1998 o ochraně spotřebitelů při označování cen výrobků nabízených spotřebiteli.

4/2024
BULLETIN

NEJVYŠŠÍ SOUD
ODDĚLENÍ ANALYTIKY
A SROVNÁVACÍHO PRÁVA

Příspěvky nejsou oficiálními vyjádřeními Nejvyššího soudu.

© Nejvyšší soud, ISSN 2464-8531